

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarum Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Seqvuntvr Varii Articvli Erronei Omnivm Penne Facvltatvm, In Anglia &
Parisiis studiose & auctoritatiue condemnati, cum revocationibus
eorundem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

SEQVUNTUR VARIAR
TICVLI ERRONEI OMNIVM PE
NE FACVLTATVM, IN ANGLIA

& Parisiis studiose & auctoritative con-
demnati, cum reuocationibus
eorundem.

P R Æ F A T I O.

VNIVERSIS presentes literas inspecturis Stephanus
permissione diuina Parisiensis Ecclesie minister uniuersus,
Salutem in filio virginis gloriose Magnarum
personarum grauium crebra zelos, fidei accensa impu-
nuauit relatio. quod nonnulli Parisiis studentes in arti-
būs propriae facultatis limites transcendent. quosdā manifestos & execra-
biles errores, immo potius vanitates & insanias in rotulo seu schedula
annexo seu annexis contentos quasi dubitabiles in scholis tractare & dis-
sputare praesumunt: non attendentes illud Gregor. Qui sapienter loqui
titur magnoperē metuat, nec eius eloquio audientium vnitas confundatur.
praesertim cum errores predictos gentiliū scripturis muniunt, quos
pudor ad suam imperitiam asserunt sic cogentes, vt nesciant eis responderi.
Ne autem quod sic innuunt, asserere videantur, responstones ita palliant
quod dum putant vitare Scyllam incidunt in Charibdim. Dicunt enim
esse nota & vera secundum philosophiam, sed non secundum fidem catho-
licam, quasi sint duae veritates contrariae, & quasi contra veritatem sacrae
scripturae sit veritas in dictis gentiliū damnatorum: de quibus scriptum
est. Perdam sapientiam sapientum, quia vera sapientia perdet falsam sa-
pientiam. Vtinam tales attenderent dictum sapientis seu consilium dico-
tis, Si tibi est intellectus, responde proximo tuo: sin autem, sit manus tua
super os tuum, nec capiaris in verbo indisciplinato & confundaris. Ne
tur incauta locutio trahat simplices in errorem, nos tam doctorum sacrae
theologiae, quam aliorum communicato consilio districte talia fieri & con-
silia prohibemus & ea totaliter condemnamus, excommunicantes omnes
illos, qui dictos errores dogmatizauerint, vel aliquem de eisdem dogmatiz-
zare aut defendere vel sustinere praesumpserint quoquo modo, & audientes
eorundem.

eorum, nisi infra septem dies nobis vel Cancellario Parisiensi duxerint reuelandum, nihilominus processuri ad pœnas contra eos pro qualitate culpæ, prout ius dictauerit infligendas. Librum etiam de amore siue de Deo amoris, qui sic incipit. Cogit me multum. & cetera, & sic terminatur. Caue igitur Galtere amoris exercere mandata, & c. Item etiam librum Geomantia, qui sic incipit. Æstimauerunt Indi & c. & sic terminatur, Ratiocinare igitur super eam, & sic inuenies, & c. Item libros & rotulos, & quaternos nigromanticos, aut continentes experimenta sortilegorum, inuocationes demonum seu coniurationes in periculum animarum, seu in quibus de talibus & similibus fidei orthodoxa & bonis moribus aut operibus euidenter aduersantibus tractatur, per eandem sententiam nostram condemnamus, & omnes qui dictos rotulos, libros & quaternos dogmatizauerint & audierint, nisi infra septem dies nobis vel Cancellario Parisiensi reuelauerint, eo modo quo superius est expressum. In his scriptis sententiam excommunicationis ferentes ad alias pœnas prout grauitas culpæ exegerit nihilominus processuri. Datum Anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo septimo: die dominica
 qua cantatur, Letare Hierusalem in
 Ecclesia Parisiensi.

COLLECTIO ERRORVM PARISIIS
CONDEMNATORVM.

ERRORES PARISIIS CONDEMNATI
à Domino Guillermo Episcopo Parisiensi.

DE erroribus quos cōdem-
navit Stephanus episco-
pus Parisiensis.

De erroribus quos idē Do-
minus condemnavit alia vi-
ce, vbi primo ponuntur erro-
res de Deo.

Errores de intelligentia vel
angelo,

Errores de anima vel intel-
lectu.

Errores de voluntate siue
libero arbitrio.

Errores de mundo & mun-
di æternitate

Errores de celo & stellis.

Errores de necessitate e-
ventus rerum.

Errores de accidente.

Errores de sacra scriptura.

Errores de fide & sacramē-
tis.

Errores de raptu.

Errores de vitiis & virtuti-
bus.

Errores de resurrectione.

Errores de felicitàte siue
beatitudine.

Errores Ioannis Guion, or-
dinis fratrum Minorum.

Errores Ioannis de Marcu-

ria ordinis Cisterciensium.

Errores magistri Nicolai
de Ultricuria.

Item quidā articuli dam-
nati ab episcopo Parisiensi &
magistris theologiæ anno do-
mini 1340.

Copia schedulæ reuocatio-
nis quorundam articulorum
fratris Dionysij Soulechat, or-
dinis fratrum Minorum facte
per eundem Parisiis & in cu-
ria Romana.

Reuocatio magistri Ioan-
nis de calore.

Reuocatio Ludouici facta
anno domini 1302.

Reuocatio fratris Guido-
nis, ordinis hæremitarum S.
Augustini.

Reuocatio Symonis facta
anno domini 1301.

Articuli in quibus magister
sententiarum cōmuniter non
tenetur.

Determinatio quædam Pa-
risiis facta per almam facul-
tatē theologicam, Anno Do-
mini 1318. super quibusdam
superstitionibus nouiter ex-
ortis.

Ex-

Excerpta principalium articulo-
rum tractatus cuiusdam
contra errores fratris Ioanni-
de Montefono ordinis Predi-
catorum, in quo continentur
etiam errores contra imma-
culatam virginis Mariæ con-
ceptionem.

Isti sunt errores detestabi-
les contra catholicam veri-
tatem, reperti in quibusdam
scriptis. Quos quicumque dog-
matizauerit vel defenderit, à
venerabili patre Guillermo
Parisiensi episcopo, conuoca-
to concilio omnium magistro-
rum tunc Parisiis degentium,
vinculo anathematis est in-
nodatus. Et ideo eos cauere
debent omnes professores fi-
dei orthodoxæ.

Primus est, quod diuina es-
sentia in se nec ab angelo, nec
ab homine videatur vel vide-
bitur.

Secundus error est, quod
licet diuina essentia eadē sit
in patre, & filio, & spiritu san-
cto: tamen vt hæc essentia est
in ratione formæ vna ei in
patre & filio, licet non vna in
spiritu S. & in his: & tamen
forma idem est quod diuina
essentia.

Tertius est, quod spiritus
sanctus, prout est amor & ne-
xus, non procedit à filio, sed

tantum à patre.

Quartus est, quod multæ
veritates fuerunt ab æterno,
quæ non sunt ipse Deus.

Quintus est, primum nunc
vel principium & creatio pas-
sio non sunt creator vel crea-
tura.

Sextus, quod angelus ma-
lus in primo instanti suæ cre-
ationis fuit malus: & nunquã
fuit non malus.

Septimus est, quod nec ani-
mæ glorificatæ nec corpora
gloriosa vel glorificata erunt
in celo empyreo cum angelis,
sed in celo aqueo vel crystal-
lino, quod est super firmamē-
tum. Quod etiam dicere præ-
sumunt de beata virgine.

Octauus, quod angelus in
eodem instanti potest esse in
diuersis locis: & est vbique si
velit esse vbique.

Nonus est, quod qui habet
meliora naturalia de necessi-
tate, habebit maiorem gratiã
& gloriam.

Decimus est, quod diabo-
lus nunquã habuit vnde pos-
set stare. Nec etiam Adam in
statu innocentie.

ASSERTIONES OPPO-
sitæ erroribus predictis.

Firmiter credendum est, &
nullatenus dubitandum,

Ooo 5 quod

SIIS
TI
um.
Nicolai
i dam-
ienfi &
no do-
ocatio-
lorum
hat, or
n facte
in cu-
Ioan-
i facta
Guido-
rum 8.
s facta
agister
er non
am Pa
facul-
o Do-
isdam
er ex-
Ex-

quod Deus in sua substantia
essentia vel natura videbitur
ab angelis sanctis & animab.
glorificatis.

Item, quod est vna essentia
substantialis vel natura in pa-
tre & filio & spiritu sancto. Et
eadem essentia in ratione for-
mæ in patre & filio & spiritu
sancto.

Item, quod spiritus sanctus,
prout est sanctus & amor pro-
cedit ab utroque scilicet, pa-
tre & filio.

Item, quod vna sola veritas
fuit ab æterno, quæ est Deus.
Et quod nulla veritas fuit ab
æterno, quæ nõ sit illa veritas.

Item quod primum nunc &
creatio passio est creatura.

Item, quod malus angelus
aliquando fuit bonus & non
malus, & post peccando fa-
ctus est malus.

Item, quod idem est locus
corporis, scilicet, empyreum
cælum, sanctorum angelorũ,
& beatarum animarum, & idẽ
erit corporum humanorum
glorificatorum: & similiter i-
dem est locus spiritualis san-
ctorum angelorum & homi-
num bonorum.

Item, quod angelus est in
loco per distinctiones, ita
quod si est hic, non est ibi in
eodẽ instanti: impossibile est

n. eum in eodem instanti esse
vbique, cū hoc sit propriũ Dei.

Item, quod secundũ, quod
præordinatum est & præde-
stinatum à Deo dabitur gra-
tia & gloria.

Item, quod malus angelus
& Adam habuerũt vnde pos-
set stare, etsi non vnde pos-
sent proficere.

Item, eodem anno domini
qua cõtabitur Lxtare Hie-
rusalẽ. 1270. Guilielmus post-
modũ Constantien. Episco-
pus in sermone beati Ioannis
Baptistæ in domo minorũ Pa-
risiis prædicauit, quod liberti
arbitrium habet potentiam
naturalem ad recipiẽdũ gra-
tiam non effecti uam aliquo
modo quod falsum est, quia
nolens non recepit eam. Se-
cundo quod quidam natus
nunquã fuit in gratia: sed sem-
per H. Ismael aut Iudas fuit, &
nunquã Ioannes, quod est cõ-
tra fidem. Baptisati enim ha-
bent gratiam. De qua repre-
hensus publice in consequen-
ti die Apostolorum Petri &
Pauli publice retractauit Pax
& gratia omnibus asserenti-
bus hãc veritatem. Data fuit
hæc sententia Parisiis Anno
domini. 1240. in octaua Epi-
phanie.

Isti sunt errores condem-
nati

nati & excommunicati cum omnibus qui eos scienter docuerint vel asseruerint à domino Stephano Parisien. episcopo Anno domini 1270. die Mercurij ante festum B. Nicolai hyemalis.

Primus articulus est, quod intellectus omnium hominū est vnus & idem numero.

Secundus est, quod illa est falsa vel impropria, Homo intelligit.

Tertius est, quod voluntas hominis ex necessitate vult vel eligit.

Quartus, quod omnia quæ in inferioribus aguntur subsunt necessitati corporum cælestium.

Quintus, quod mundus est æternus.

Sextus, quod nunquam fuit primus homo.

Septimus, quod anima, quæ est forma hominis secundum quod homo corrumpitur corrupto corpore.

Octauus, quod anima separata post mortem non patitur ab igne corporeo.

Nonus, quod liberum arbitrium est potentia passiva nō actiua, Et quod necessitate mouetur ab appetibili.

Decimus, quod Deus non cognoscit singula.

Vndecimus, quod Deus nō cognoscit aliud à se.

Duodecimus, quod humani actus non reguntur prouident a diuina.

Tredecimus, quod Deus nō potest dare immortalitatem vel incorruptibilitatem rei corruptibili vel mortali.

Isti articuli, qui sequuntur condēnati sunt à domino Stephano Parisien. episc. de consilio magistrorum Theologiæ. Anno domini 1226. die dominica qua cātatur Lætare Hierusalem in ecclesia Parisien. Vbi excommunicauit in scriptis omnes illos, qui eos docuerint & defēderint. Et primo ordinātur illi, qui sūt de deo.

Primus, quod Deus non est trinus & vnus: quoniam trinitas non stat cum summa simplicitate. Vbi enim est pluralitas realis ibi necessario est additio & compositio. Exemplum de aceruo lapidum.

Item, quod Deus non potest generare sibi similem: quod enim generator ab aliquo habet principium aliquod à quo depēdet: & quod in Deo generare nō est signū perfectionis.

Item, quod Deus non cognoscit alia à se.

Item, quod Deus nō potest dare perpetuitatem rei trās-
muta-

mutabili vel corruptibili, ut est corpus humanum.

Itē, quod Deus siue prima causa non posset producere effectum sibi æqualē nisi temperare suam potentiam.

Item quod Deus non posset facere plures animas in numero.

Item, quod Deus nunquam plus creauit intelligentiam quam modo creauit.

Item, quod Deus est infinitæ virtutis in duratione, non in actione: talis enim infirmitas non est nisi in corpore finito si esset.

Et quod prima causa non posset plures mundos facere.

Itē quod sine agente proprio ut patre à solo Deo non posset fieri homo.

Item quod Deum in hac vita mortali possumus intelligere essentiam.

Item, quod Deus non potuit fecisse primam materiam nisi mediante corpore cælesti.

Item, à voluntate antiqua non potest nouum procedere absque transmutatione præcedente.

Itē, quod prima causa non habet cognitionem aut scientiam futurorum contingentium. Primo, quia futura contingencia sunt non entia. Secun-

do, quia futura contingencia sunt particularia. Deus a. cog. noscit virtute intellectiua, quæ non pōt cognoscere particulare. Vnde si nō esset sensus, forte intellectus nō distingueret inter Socratem & Platonē: licet distingueret inter hominē & asinum. Tertium, propter, ordinem causæ ad causatum: præscientia enim diuina est necessaria causa præscitorum. Quarta, ratio est ordo scientiæ ad scitum: quanuis enim scientia non sit causa fati, ex quo tamen scitur determinatur ad alteram partē contradictionis: & hoc multo magis in scientia diuina, quam in scientia nostra.

Item, quod primum principium non potest esse sine diuersorum factorum hic inferus nisi mediantibus aliis causis, eo quod nullum trāsmutans diuersimodè transmutat nisi transmutatum.

Item, quod ab vno primo agente non potest esse multitudo effectuum.

Itē, quod primum principium non est causa propria æternorū nisi metaphorice, id est, quia conseruat ea, quia nisi esset ea non essent.

Item, quod sicut ex materia non potest aliquid fieri ex a-

gen-

gente, ita nec ex agente potest aliquid fieri sine materia. Et quod Deus non est causa efficiens nisi respectu eius, quod habet esse in potentia materialis.

Item, quod entia declinant ab ordine causæ primæ in se considerata, licet non in ordine ad reliquas causas agentes in vniuerso. Hoc est error, quia essentialior & inseparabilior est ordo entium ad causam primam quam ad causas inferiores.

Item, quod Deus non potest esse causa noui facti: nec potest aliquid de nouo producere.

Item, quod Deus non potest mouere cœlum motu recto. Et est ratio, quia tunc relinqueret vacuum.

Item, quod Deus non potest irregulariter, id est, alio modo quam mouet mouere aliquid: quia in eo non est diuersitas voluntatis.

Item, quod Deus est æternus in agendo & mouendo sicut in essendo, alioquin ab alio determinaretur quod esset prius illo.

Item illud quod de se terminatur ut Deus, aut semper, aut nunquam & quod multa sunt æterna.

Item quod Deum necesse est facere quicquid immediate fit ab ipso error: siue intelligatur de necessitate coactionis quia tollit libertatem arbitrij: siue de necessitate immutabilitatis quia ponit possibilitatem aliter faciendi.

Item quod primum principium non potest immediate producere generalia: quia sunt effectus noui.

Effectus autem noui exigit causam immediatam quæ potest aliter se habere.

Item quod primum principium non potest aliud à se producere: quia omnis differentia quæ est inter agens & factum, est per naturam.

Item quod Deus non potest immediate cognoscere contingentia nisi per aliam causam particularem & proximam.

Item quod si omnes causæ fuerint aliquando in quiete, necesse est ponere Deum mobilem.

Item quod Deus est prima & necessaria causa primæ intelligentiæ, qua posita ponitur effectus, & sunt simul duratione.

Item quod Deus non est necessarius a causa motus corporum superiorum & cōiunctionis & diuisionis contingentis in stellis.

Item

Item ad hoc quod effectus omnes sint necessarii respectu causæ primæ non sufficit quod ipsa causa prima non sit impedibilis, sed exigitur quod causæ mediæ non sint impedibiles. Error: quia tunc Deus non posset facere aliquid effectum nouum sine causis posterioribus.

Item quod Deus possit agere contraria, hoc est mediante corpore cœlesti quod diuersum in vbi.

Item quod Deus infinitus virtute: non quia faciat aliquid de nihilo: sed quia communicat motum infinitum.

Item quod Deus non potest in effectum causæ secundariæ sine ipsa causa secundaria. Error.

Item quod effectus immediatus à primo debet esse vn^o tantum & similimus primo.

Item quod Deus vel intelligentia non infundit scientiam animæ humanæ in somno nisi mediante corpore cœlesti.

Item quod plures sunt motores primi cœli. Error.

Item quod primum immobile simpliciter non mouet nisi mediante aliquo motu: & quod tale mouens immobile est pars moti ex se.

Item quod potentia actiua

non potest esse sine operatione & permixta potentia passiuæ. Error, si intelligatur de quacunque operatione.

Item quod Deus non potest indiuidua multiplicare sub vna specie sine materia.

Item forma quam oportet fieri & esse in materia non potest agi ab illo quod non agit ex materia.

Item quod Deus non potest facere accidens sine subiecto nec plures demensiones simul esse.

Item quod impossibile simpliciter non potest fieri à Deo, vel ab agente. Error, si intelligatur de impossibili secundum numerum vel naturam.

Item quod alius est intellectus in ratione secundum quod Deus intelligit se & alia. Error quia licet sit alia ratio intelligendi: non tamen alius in intellectu secundum rationem.

Item quod prima causa est causa omnium entium remotissima. Error: si intelligatur cum præcisione. ita scilicet quod non propinquissima est.

Item quod aliqua possunt casualiter euenire respectu primæ causæ, & quod falsum est omnia esse præordinata à prima causa, quia nunc euenirent de necessitate.

Item

Item quod in causis efficientibus causa secunda habet actionem quam non accepit à prima causa.

Item quod in causis efficientibus cessante causa prima non cessat secunda ab operatione sua, dum tamen secunda operetur secundum materiam suam.

Item quod de Deo non potest cognosci nisi quia est siue ipsum esse.

Item quod Deum esse ens per se positivè non est intelligibile sed privativè est ens aut per se intelligibile.

ERRORES de angelo vel intelligentia.

Item quod omnia separata coæterna sunt primo principio.

Item quod intelligentiæ superiores creant animas racionales sine motu cœli. Intelligentiæ autem inferiores creant vegetativam sensitivam motu cœli mediante.

Item quod intelligentia angelus vel anima separata nusquam est.

Item substantiæ separatae eo quod habent vnum appetitum non mutantur in operatione aut operatione.

Item quod intelligentiæ siue substantiæ separatae quas di-

cunt esse æternas non habent proprie causam efficientem sed metaphoricè: quia habent causam conservantem in esse sed non sunt factæ de novo, quia sic essent transmutabiles.

Item quod in substantiis separatis nulla est possibilis transmutatio, nec sunt in potentia ad aliquam mutationem ad aliud, quia æternæ sunt & immunes materia.

Item quod substantiæ separatae quæ non habent materiam per quã plus sint in potentia quam in actu, & sunt à causa semper eodem modo se habente, ideo sunt æternæ.

Item quod substantiæ separatae per suum intellectum causant res ad extra.

Item quod intelligentia motrix cœli influit in animam rationalem sicut corpus cœli influit corpus humanum.

Item quod angelus non potest in actus oppositos immediate, sed in actus mediatos: & hoc mediante alio, vt orbe, sole vel cœlo.

Item quod angelus nihil intelligit de novo.

Item quod si esset aliqua substantia separata, quæ non moueret aliquod corpus in hoc mundo sensibili, non clauderetur in vniuerso.

Item

Item quod substantiæ sempiternę separatae à materia habent bonum: quod est eis possibile cum producuntur: nec desiderant aliquid quo carēt.

Item quod substantiæ separatae sunt sua essentia, quia in eis idem est quod est & per hoc quod est.

Item quod omne quod nō habet materiam est æternum: quia quod non est factum per transmutationem materiæ prius non fuit, ergo æternum.

Item quia intelligentiæ nō habent materiam, Deus non posset plures res eiusdem speciei facere: & quod materia non est angelis cōtra fratrem Thomam.

Item quod intelligentiæ superiores non sunt causa alicuius nouitatis in inferioribus. Et quod superiores inferioribus sunt causa æternæ cognitionis.

Item quod intelligentia perficitur à Deo in æternitate, quia secundum se totum immutabilis est, anima autem cæli non.

Item quod intelligentia inferior recipit esse à Deo per intelligentias medias.

Item quod scientia intelligentiæ non differt à substantia intelligentiæ: ibi enim nō

est diuersitas intellecti ab intellectibilitate, nec diuersitas intellectuum.

Item quod substantiæ separatae sunt in actu in anime infinitas enim non est imposibile nisi in rebus materialibus.

Item quod intelligentiæ superiores imprimunt in inferioribus sicut anima vna intellectiua imprimit in aliam & in animam sensitiuam: & per talem impressionem incarnator aliquis projicit camelū in foueam solovisu.

Item quod intelligentia cū sit plena formis: imprimit alias formas in materia per corpora celestia tanquam per instrumenta.

Item quod substantiæ separatae sunt alicubi per operationem & non possunt moueri ab extremo in extremū, nec medium: nisi quia possunt velle operari aut in medio aut in extremis. Error: si intelligatur sine operatione substantiam non esse in loco nec transire de loco in locum.

Item quod intelligentia solavoluntate mouet cælum.

Item substantiæ separatae nusquam sunt secundum substantiam. Error: si intelligatur ita quod substantia sit res essendi in loco: verum est quod nusquam

nusquam sunt secundum substantiam.

ERRORES de anima & intellectu.

Item quod intellectus non est forma corporis, nisi sicut nauta navis: nec est perfectio essentialis hominis.

Item quod intellectus quando vult induit corpus, quando non vult non induit.

Item quod ex sensitivo & intellectivo non fit vnum per essentiam nisi sicut ex intelligentia & orbe, hoc est vnum per appositionem.

Item quod intellectus humanus est æternus, quia est à causa semper eodem modo se habente: & quoniam non habet materiam per quam prius est in potentia quam actu.

Item quod anima separata nullo modo patitur ab igne.

Item quod intellectus est vnus numero omnium licet omnino separatur à corpore hoc: non tamen ab omni.

Item quod intelligentia Sortis corrupti non habet scientiam eorum quæ habuit.

Item quod anima humana nullo modo est mobilis secundum locum nec per se nec per accidens: & si ponatur alicubi secundum substantiam suam nunquam mouebitur de vbi ad vbi.

Item quod scientia anime est terrena: & quod intellectus agens, & possibilis sunt æterni.

Item quod motus cæli sunt propter animam intellectiuam, & quod anima intellectiva sui intellectus non potest educi nisi mediante corpore.

Item quod nulla forma ab extrinseco veniens potest facere vnum cum materia quod enim separabile est cum eo quod est corruptibile vnum non facit.

Item anima separata non est alterabilis secundum philosophiam licet secundum fidem alteretur.

Item quod anima rationalis quando recedit ab animali adhuc remanet animal vnum.

Item quod anima intellectiva cognoscendo se cognoscit omnia alia: species enim omnium rerum sibi sunt concreata: sed hoc cognoscere non debetur intel-

P p p talle-

tellektui nostro vt noster
est: sed quod secundum in-
tellectus est agens. error est.

Item quod anima est in-
separabilis à corpore, & ad
corruptionem harmoniz
corporalis corrumpitur a-
nima.

Item quod scientia ma-
gistri, & discipuli est vna &
eadem numero: & ratio
est quia intellectus vnus
est: quia forma non multi-
plicatur nisi quia educitur
de potentia materiz.

Item quod intellectus
agens non copulatur no-
stro possibili, & quod in-
tellectus possibilis non v-
nitur nobis secundum sub-
stantiam: & si vniretur &
forma nobiscum esset inse-
parabilis.

Item operatio intelle-
ctus non vniti copulatur
corpori, ita quod operatio
est rei, non habentis for-
mam qua operetur. Error
est: quia ponit quod intel-
lectus non sit forma homi-
nis.

Item quod nihil potest
sciri ab intellectu post eius
separationem.

Item quod intellectus
qui est postrema hominis
perfectio, est penitus ab-

stractus. Vel quod intelle-
ctus vltima, vel est postre-
ma operatio hominis, & est
totaliter abstractus.

Item quod intellectus
possibilis est inseparabi-
lis à corpore simpliciter
quantum ad hunc actum,
qui est specierum receptio,
& quantum ad iudicium
quod fit per simplicem
specierum acceptionem,
vel intelligibilium compo-
sitionem. Error: si intelli-
gatur de receptione omni-
moda.

Item quod intellectus a-
gens est quædam substan-
tia separata superior ad in-
tellectum possibilem: &
quod secundum substan-
tiam, potentiam & opera-
tionem est separatus à cor-
pore nec est forma corpo-
ris humani.

Item quod inconueniens
est ponere aliquos intelle-
ctus nobiliores alijs: quia
cū illa diuersitas nō possit
esse à parte corporū, oportet
quod sit à parte intelli-
gentiarum: & sic anime no-
biles & ignobiles essent ne-
cessariæ diuersarū specierū
sicut intelligentiz. Error:
quin sic anima Christi non
esset nobilior anima Iudæ.
Item

Item quod intellectus ligatur de cognitione mediata.

speculatiuus simpliciter est æternus & incorruptibilis, respectu vero huius hominis corrumpitur corruptis phantasmatis in eo.

Item quod intellectus possibilis est in actu antequam intelligat: quia in natura intelligibili esse aliquid in actu est esse actu intelligens.

Item quod ex intelligente & intellecto fit vna substantia, & quod intellectus sit ipsa res intellecta formaliter.

Item quod nos peius vel melius intelligimus, hoc prouenit ex intellectu passiuo quem dicunt esse potentiam sensitiuam. Error est: quia hic ponit vnum intellectum in omnibus, aut æqualitatem in omnibus animalibus.

Item quod intellectus non potest transire de corpore in corpus: ita quod successiue sit motor diuersorum corporum.

Item quod intellectus noster per sua naturalia potest pertingere ad cognoscendam essentiam primæ causæ. Hoc male sonat, est error si intel-

Item quod anima nunquam moueretur nisi corpus moueretur: sicut graue vel leue nunquam moueretur nisi aer moueretur.

ERRORES de voluntate sine libero arbitrio.

Item quod de sui natura non est determinandum ad esse vel non esse non determinatur nisi ad aliquid quod est necessarium respectu sui. Error.

Item quod voluntas manente passione & sciëntia in particulari, & in actu non potest agere contra eam.

Item si ratio recta, & voluntas recta. Error est, quia est contra glos. Aug. super illum Psal. Concupiuit anima mea desiderare &c. Et quia secundum hoc ad rectitudinem voluntatis gratia non esset necessaria, sed solum scientia, quod fuit error Pelagii.

Item quod voluntate existente in tali dispositione, in qua nata est moueri, & mouente sic disposito quod natum sit moueri, impossibile est voluntatem non velle.

Ppp 2

Item

Item quod morbus est causa voluntatis medici vt sanet.

Item quod voluntas & intellectus, non mouentur in actu per se, sed per causam sempiternam, scil. per corpora coelestia.

Item quod appetitus cessantibus impedimentis necessario mouetur ab appetibili. Error est de intellectu.

Item quod voluntas secundum se est indeterminata ad opposita sicut materia. Determinatur autem ab appetibili sicut materia ab agente.

Item quod homo agens ex passione coacte agit.

Item quod post conclusionem factam de aliquo faciendo voluntas non manet libera, & quod poenae non adhibentur à lege nisi ad correctionem ignorantiae, & vt correctio sit aliis principium cognitionis vel generationis.

Item quod voluntas hominis necessitatur per suam cognitionem sicut appetitus bruti.

Item quod nullum agens est ad vtrumlibet, imò determinatur.

Item quod effectus stellarum super liberum arbitrium sunt occulti.

Item quod voluntas nostra sub aeterni potestati corporum coelestium.

Item quod voluntas necessario prosequitur quod firmiter creditum est à ratione: & quod non potest abstinere ab eo quod ratio dicitur. Hæc autem necessitatio non est coactio sed natura voluntatis.

Item quod homo in omnibus suis actionibus sequitur appetitum, & semper maiorem. Error est, nisi intelligatur de maiore & in mouendo.

Item quod non est possibile esse peccatum in potentis animæ superioribus, & ita peccatur passione, & non voluntate.

Item quod scientia contrariorum solum est causa quare anima rationalis potest in opposita, nisi per accidens & ratione alterius.

Item quod anima nihil vult nisi mota ab alio à se, vnde stud falsum est: anima se ipsa vult. Error, si intelligatur mota ab alio, scilicet appetibili vel ab obiecto: ita quod appetibile, & ob-

lectura

lectum fit tota ratio motus voluntatis ipsius.

Item quod duobus bonis propositis, quod fortius est forti, mouet. Error est, nisi quantum est ex parte boni mouentis.

Item quod omnes motus voluntarij reducuntur ad motorem primum. Error nisi intelligatur in motorem primum, simpliciter non creatum. Et intelligendo de motu secundum substantiam & non secundum deformitatem.

ERRORES de mundo & mundi æternitate.

Item quod nihil est æternum à patre finis quod non sit æternum à patre principij: quia est contra fidem, & Error.

Item quod redeuntibus corporibus cœlestibus omnibus in idem punctum, quod fit in 30. millibus annorum redibunt ijdem effectus qui & modo.

Item quod non fuit primus homo nec erit vltimus imò semper fuit, & semper erit hominis ex homine generatio.

Item quod generatio hominis est circularis eo quod forma hominis redit plu-

ries super eandem partem materiæ.

Item quod quia Sortes factus est non receptibilis æternitatis, & si debet esse æternus, necesse est vt transmutetur natura & specie.

Item quod mundus est æternus quantum ad omnes species in eo contentas, & quod tempus æternum & motus & materia agens & suscipiens, quia est à potentia Dei infinita, & impossibile est innouationem esse in effectū, sine innouatione in causa.

Item quod nihil esset nouum nisi cœlum esset variatum respectu materiæ generabilium.

Item impossibile est soluere rationes Philosophi de æternitate mundi, nisi dicamus quod voluntas primi implicat incompossibilia.

Item quod duo sunt principia æterna, scilicet, corpus cœli & anima eius.

Item quod tria sunt principia æterna in cœlestibus, subiectum motus æterni, anima corporis cœlestis, & primum mouens desideratum. Error est quo ad duo prima.

Ppp 3

Item

Item quod mundus est æternus, quia omne quod habet naturam per quam possit esse in futuro toto, habet naturam per quam potuit esse in toto præterito.

Item quod mundus licet sit factus ex nihilo, non tamen est factus de nouo, & quamuis de non esse exierit ad esse non esse, non præcessit esse duratione, sed natura tantum.

Item quod theologi dicentes quod cælum quandoque quiescit arguunt ex falsa suppositione. Et quod dicere cælum esse, & non moueri est dicere contradictoria.

Item quod infinitæ præcesserunt cæli reuolutiones, quas non fuit impossibile comprehendere à prima causa, sed ab intellectu creato.

Item quod elementa sunt æterna, sunt tamen facta de noue in dispositione quam non habent.

Item quod quamuis generatio hominū possit deficere voluntate primi tamen non deficiet, quia orbis primus non tantum mouet ad generationem elementorum sed etiam hominū.

Item si quod cælum fleret ignis in stupam non generet quia nec Deus esset.

Item quod cælum nunquam quiescit: quia generatio inferiorum quæ est finis motus cæli cessare non debet. Alia ratio quia cælum suum esse, & suam virtutem habet à motore suo, & hoc conseruat cælum per suum motum, unde si cessaret à motu cessaret ab esse.

Item quod æuum, & tempus nihil sunt in re, sed solum in apprehensione.

Item quod qui generat mundum secundum totum ponit vacuum, quia locus necessario præcedit generatum in loco: & tunc ante mundi generationem fuisset locus sine locato quod est vacuum.

Item elementa prima generatione sunt facta ex nihilo chaos, sed sunt æterna.

Item quod vniuersum non potest deficere, quia primum agēs habet transmutare materiam æternaliter vicissim nunc ad istam formam nunc ad illam, & similiter materia nata est transmutari.

Item quod tempus est infinitum.

infinitum quantum ad v-
trumque extremum, licet
enim impossibile sit infini-
ta esse pertransita quorum
aliquid fuit pertranseun-
dum, non tamen impossi-
bile est infinita esse per-
transita quorum nullū fuit
pertranseundum. Error.

Item quod naturalis phi-
losophus simpliciter debet
negare mundi novitatem
quia innititur causis & ra-
tionibus naturalibus. Fi-
delis autem potest negare
mūdi eternitatē, quia niti-
tur causis supernaturalib⁹.

Item quod ratio philo-
sophi demonstrans mo-
tum cœli æternum non est
sophistica. Et mirum est
quod homines profundi
hoc non vident.

Item quod creatio non est
possibilis, quamvis con-
trarium sit tenendum se-
cundum fidem.

Item quod non est ve-
rum quod aliquid fiat ex
nihilō, vel neque factū sit
in prima creatione.

Item quod creatio non
debet dici mutatio ad esse.
Error, si intelligatur de o-
mni modo mutationis.

ERRORES de cœlo &
stellis.

Item quod corpora cœ-
lestia mouentur à princi-
pio intrinseco quod est a-
nima, & quod mouentur
per animam, & per virtutē
appetitiuam sicut animal.

Sicut enim anima appe-
tens mouetur, ita & cœlū.

Item corpora cœlestia ex
se habent æternitatem suæ
substantiæ, sed non æter-
nitatem sui motus.

Item quod anima cœli
est intelligentia. Et orbis
cœlestes sunt instrumenta
intelligentiarum sicut or-
gana: sicut auris, & oculus
est organum virtutis sensi-
tiuæ.

Item quod si in aliquo
humore virtutes stellarum
deuenirent ad talem pro-
portionē cuiusmodi pro-
portio est in seminibus pri-
morum parentum, ex illo
humore posset generari
homo. Et quod sufficienter
posset generari ex putrefa-
ctione vel ex putredine.

Item omnium formarum
causa effectiua est orbis.

Item natura quæ est prin-
cipiū motus in corporibus
cœlestibus est intelligentia
mouens. Error si intelligen-
tur de natura quæ est actus
vel forma.

ERRORES de necessitate euentus rerum. **non immediate, sed medi-**

Item quod nihil à casu, sed ante motu superiorum. Et omnia à necessitate veniunt. Et omnia futura quæ erunt necessitate erunt. Et quæ non erunt impossibile est esse. Et quod nihil euenit contingenter considerando omnes casus. Error. quod illud facit non imponit necessitatem inferioribus, quia habent contrarietatem, sed superioribus.

Item quod sanitatem & infirmitatē, vitam & mortem attribuunt positioni syderum & aspectui fortunæ, dicentes quod si cum aspexerit fortuna viuet, si non aspexerit morietur. Error.

Item quod ex diuersitate locorum acquiruntur necessitates euentuum.

Item quod hora generationis hominis in corpore suo, & per consequens in anima quæ sequitur ex ordine causarum superiorū, & inferiorum inest homini dispositio inclinans in tales actiones & euentus. Error, nisi intelligatur, de euentibus naturalibus, & per viam dispositionis.

Item quod quibusdam signis aut figuris sciuntur hominum intentiones, & mutationes intentionum.

ERRORES de accidente. Item quod cum Deus non comparatur ad entia in ratione causæ materialis, vel formalis non facit accidens esse sine subiecto, de cuius ratione est in actu inesse subiecto suo.

Et an intentiones illæ perficiendæ sint. Et quod per tales figuras sciuntur euentus peregrinorum: captiuatio hominum, aut solutio captiuorum, & an nati futuri sint scientes vel latrones.

Item quod ferunt, quod dispositio vniuersi procedens sine subiecto non est

acci-

accidens nisi æquiuocè. Et quod impossibile est quantitatem siue dimensionem esse per se, hoc enim esset ipsam esse substantiam.

Item quod facere accidens esse sine subiecto habet rationem impossibilis implicantis contradictionem, vt credimus in Eucharistia. quintus Error.

Item quod Deus non posset facere accidens sine subiecto nec plures dimensiones simul esse.

ERRORES de sacra Scriptura.

Item quod sermones Theologiæ fundati sunt in fabulis.

Item quod nihil plus scitur propter scire Theologiam.

Item quod fabulæ, & falsa sunt in lege Christiana sicut & in aliis.

Item quod lex Christiana impedit addiscere.

Item quod lex naturalis prohibet interfectionem animalium irrationabiliū, sicut & rationabilium, licet non tantum.

ERRORES de fide & sacramentis.

Item quod non est curandum de fide si dicatur ali-

quid esse hæreticum, quia est contra fidem.

Item quod non est credendum nisi per se notum, vel ex per se notis possit declarari.

Item quod non est curandum de sepultura.

Item quod non est orandum.

Item quod non est confessio facienda nisi ad apparentiam.

ERRORES de raptu.

Item quod raptus, & visiones non habet fieri nisi per naturam.

ERRORES de vitijs & virtutibus.

Item quod peccata contra naturam vt pote abusus in coitu licet sint contra naturam speciei, non tamen contra naturam indiuidui.

Item quod simplex fornicatio, vt pote solutus cum soluta non est peccatum.

Item quod dignitas esset in causis superioribus posse facere peccata, & monstræ præter intentionem, cum natura hæc posset.

Item quod delectatio in actib. venereis nõ impedit actum siue vsum intellectus.

Item quod continentia non est essentialiter virtus.

Ppp 5 Item

Item quod perfecta abstinencia ab actu carnis corrumpit virtutem & speciē.

Item quod pauperis hominis fortuna non potest agere in mortalibus.

Item humilitas prout quis ostentat ea quæ habet, sed vilipendit, & humiliat se non est virtus. Error, si intelligatur quod nec actus virtuosus.

Item quod non sunt posibles alia virtutes nisi acquisitæ vel innatæ.

Item quod castitas non est maius bonum quam perfecta abstinencia.

Item quod finis terribilium est mors. Error, si excludat terrorem inferni qui est extremus.

ERRORES de resurrectione.

Item quod non contingit corpus corruptum redire idem numero, nec idem numero resurget. Error.

Item quod resurrectio futura non debet credi neque concedi à philosopho, quia impossibile est investigari per rationem.

Error, qui etiam philosophus debet captivare intellectum in obsequium fidei Christi.

ERRORES de felicitate seu beatitudine.

Item felicitas non potest à Deo infundi immediate.

Item dicere Deum dare felicitatem vni, & non alii est sine ratione & figmentum.

Item quod homo ordinatus quantum ad intellectum & effectum, sicut potest esse sufficienter per virtutes intellectuales, & morales de quibus loquitur philosophus in ethicis est sufficienter dispositus ad felicitatem æternam.

Item quod felicitas habetur in hac vita, & non in alia.

Item quod homo post mortem amittit omne bonum.

Item quod bonum quod homini possibile est consistit in virtutibus intellectualibus.

ISTI sunt articuli revocati Anno domini 1308. 2. die Octobris, Parisiis per fratrem Ioan. Guion. ordinis minorum in domo predicatorum.

Item quod generare secundum suam rationem formalem non sit in patre.

Item generare realiter illicitum sit in divinis.

Item

Item quod generare siue elicitum, siue inelicitum sit in filio.

Item quod generare & generari in diuinis accepta notionaliter sunt idem inter se in diuinis.

Item dicere quod pater in diuinis non sit formaliter generans alia generatione quam illa qua filius formaliter est genitus.

ERRORES Ioannis de Mercuria ordinis Cisterciensis. Articuli condemnati per magistros Parisienses. Anno domini 1347 & prohibiti omnibus baccalariis legentibus qui legunt, vel legerunt sententias sub pena priuationis ab omni honore facultatis: quorum articulorum aliqui reputantur erronei aliqui suspecti aut male sonantes in fide.

Item quod satis erat possibile quod per voluntatem aut volitionem creatam Christus aliquid voluit quod nunquam debuit euenire.

Item quod Christus potuit dixisse falsum, & asseruisse assertionem creatam vocali quam mentali.

Item qualitercumque vult Deus vult efficaciter esse.

Item quod Deus facit quod aliquis peccet, & quod sit peccator, & vult voluntate beneplaciti quod ille sit peccator.

Item quod nullus peccat volendo aliquo aliter quam Deus velit eum velle.

Item quod Deus aliquid reprobatur quod ipse vult voluntate beneplaciti.

Item quemlibet peccantem Deus vult peccare voluntate beneplaciti, & facit eum peccare & vult quod peccet.

Item quod Deus facit malum esse, & peccatum.

Item quod peccatum magis est bonum quam malum.

Item quod aliquis faciat aliquid omnino, ut Deus vult ipsum facere voluntate beneplaciti quod talis peccet.

Item quicumque peccat conformatur voluntatem suam voluntati beneplaciti Dei, sic quod illa vult sicut Deus vult eum velle.

Item quod possibile est Christum secundum voluntatem creatam errasse, & secundum hominem mendacium protulisse.

Item quod posset dici quod anima Christi vnita verbo saltem.

licitate
n potest
mediate.
um dare
non alii
figmen-
o ordi-
intelle-
cut po-
per vir-
, & mo-
oquitur
hicis est
icus ad
m.
itas ha-
& non in
mo post
e bonu.
m quod
est confi-
intelle-
uli reuo-
1308. 2.
risiis per
on. ordi-
omo pre-
erare se-
ationem
in patre.
e realiter
nis.
Item

saltem per accidens posset odire Deum vel respuere siue detestari.

Item quod si aliquis habēs usum liberi arbitrij incidēs in tentationem tantā quod non possit illi resistere moueatur, ad illecebram cum aliena vxore non committit adulterium, & sic de aliis peccatis.

Item quod aliqua est possibile passio cui voluntas etiam habita gratia quacunque sine miraculo non possit resistere, quin eliceret actum secundum illam & talis actus nō est peccatū.

Item quod non est peior demeritoriē in casu qui vitiosum habet habitum demeritorum cum actu quā qui habet habitū sine actu.

Item quod non est peior moraliter qui vitiosum habet habitum, & actum quam qui habitum eiusdē rationis habet sine actu.

Item quod non est melior meritoriē qui habet habitum meritorium, & actum, quam qui habet consimilem habitum sine actu.

Item quod malus quacunque malitia actuali, & habituali, æqualibus, ad inuicem non est peior ex actua-

li simul quam ex actuali tantum, vel ex habituali tantum.

Item quod bonus quacunque bonitate actuali, & habituali ad inuicem æqualibus non est magis bonus ex vtraque quam ex habituali tantum.

Item quod nulla creatura aut nulla circumstantia rei bona diminuit peccatum quin sit tantum quantum foret sine illa cæteris parib.

Item quod pia intentio & naturalis pietas augēt peccatum, & non diminuunt cæteris paribus.

Item peccatum post longam consuetudinem commissum est minus quam foret ante consuetudinem.

Item quod odium proximi non est demeritorium nisi quia prohibet à Deo.

Item quod probabiliter posset sustineri cognitionē, vel volitionem non esse distinctam ab anima, imo est ipsa anima, & sic sustinens non teneretur nec coggeretur negare propositionem, per se notam negare auctoritatem admittendā.

Item quod probabile est in lumine naturali non esse accidentia sed omnem rem esse

esse substantiam & quod ubi non esset fides non esset ponendum, vel probabiliter, poni posset.

Item quod non est evidēs euentia reducta ad certitudinem primi principij, quin quodcunq; quod esse posset produci nobilius.

Item quod tenentes vel communiter tenetur quod intentio volitio sensatio sint qualitates subiectiuę existentes in anima quas potest Deus creare se solo, & qui hoc ponere vult habet concedere, & dicere quod Deus potest facere se solo, quod anima odiret proximum, & Deum demeritorię.

Item quod Deus, est causa aliquo modo actus demeritorij, vt demeritorius est.

Item quod Deus est causa peccati, vt peccatum est, & mali in quantum malū est.

Item quęcunq; voluntas causat aliquid causat taliter in virtute primę causę.

Item quod Deus est causa maxima, & immediatę priuationis, & iustitię in actu.

Item quod Deus est actio, & causa peccati, vt peccatum est.

Item quod Deus est causa cuiuslibet modi actus & cuiuslibet circumstantię productę.

Item quod à Deo est quod actus demeritorius, sit in quantum demeritorius est.

Item quod quacunq; creatura demonstrata hęc est vera chimera intelligitur hęc chimera pōt intelligi.

Item quod quacunque creatura demonstrata hęc est vera, hęc res maior Deo potest cogitari.

Item quod propter opera alicuius futura bona Deus præordinauit aliquem ab æterno.

Item quod Deus prædestinatus est ab æterno propter bonum vsum liberi arbitrij quem Deus præsciuit eum habiturum.

Item quod non sic gratis, & misericorditer Deus prædestinavit illum quem prædestinavit, quin & pro omnibus bonis ipsius futuris vel alterius.

ARTICVLI contra Magistrum Nicolaum de Ultricuria Anno Domini, 1348. post festum omnium Sanctorum.

ISTI sequentes articuli fuerunt in Romana cuina

cōdemnati per Magistrum Nicolaum supradictū publicè in vniuersitate Parisiens. reuocati.

Quod Deus potest præcipere creaturæ rationabiliter vt habeat ipsum odio, & ipse obediens plus meretur quam si ipsum diligeret & præcepto, quoniam hoc faceret cum maiori conatu & magis contra propriam inclinationem. Istū articulum assero falsum.

Item si aliquis velit conformare voluntatem suam voluntati diuinæ sequitur necessario altera pars illius disiunctiuæ, vel quod Deus eum instrueret de omnibus necessariis, & conuenientibus salutem suam: ita quod errare non posset, vel quod non erraret, & si erraret in quocunque actu suo ille error non esset sibi impudendus nec peccaret, immo meretur in omni actu consequente talem errorem immo plus vel tantum quantum eliciendo actum oppositum sequendo iudicium rationis. Istum articulum assero falsum, & reputo erroneum prout iacet.

Item quod in principio

primo suo tenuisse dicitur, quod quilibet tenetur plus diligere meliorem proximum se quam seipsum. Istū articulum reputo falsum.

Item quod in ecclesia sancti sepulchri Parisiis prædicasse dicitur, quod quilibet tenetur plus diligere proximum meliorem.

Istum articulum reputo falsum.

Item quod Magister Nicolaus de Ultricuria prædictus dicere debeat alte & intelligibiliter quod propter istos articulos, & propositiones per eum reuocatas, ac multos alios articulos falsos, & hæreticos huius epistolæ libelli, combustis fuerunt in scriptis reuocare debeat publice, sollemniter, expresse: propositiones per eum coram nobis reuocatas, alios articulos à prædictis asserendo aliquos falsos, aliquos præsumptuosos, etiam & quod debeat iurare, in præsentia nostra ad sancti Dei euangelia quod nunquam tenebit aut docebit etiam clam vel palam: & representauit se Cancellario Parisiensis, & vniuersitari magistrorum, & scholarium Parisiensium.

studen

studentium, & etiam regentium.

ISTI articuli qui sequuntur sunt condemnati ab Episcopo Parisiensi, & magistris Theologiæ regentibus Parisiis. Anno Domini 1340. in octaua Epiphaniæ Domini.

Item quod Domini essentia in se nec ab homine nec ab angelo videbitur.

Item quod diuina essentia, licet eadem sit in Patre & Filio & Spiritu Sancto ut est essentia, tamen ut est forma siue in ratione formæ, est vna in patre, & filio, & non vna in Spiritu Sancto.

Item quod Spiritus Sanctus prout est amor vel nexus non procedit à patre & filio sed tantum à patre.

Item quod multe fuerunt veritates ab æterno, quæ non erant Deus.

Item quod corpora glorificata non erunt in cœlo empyreo cum angelis, sed in cœlo cristalino vel aliquo quod est supra firmamentum quod præsumebant dicere de beata Virgine.

Item quod primum nunc, & creatura non est creator nec creatura,

Item quod angelus primo instanti suæ creationis fuit malus & nunquam bonus.

Item quod angelus in eodem instanti potest esse in diuersis locis.

Item quod qui habebit meliora naturalia habebit de necessitate meliorem gratiam & gloriam.

Item quod diabolus nunquam habuit vnde stare posset.

Item nec Adam in statu innocentia.

COPIA schedulæ reuocationis quorundam articuloꝝ fratris Dionysii Souléchat ordinis fratrum minorum factæ per eundem Parisiis, & in curia Romana. Reuerendi magistri mei & Domini, dixi aliqua in principio meo sententiarum, quæ in nonnullorum auribus male sonuerunt & ex causa. Ego veritate coactus, & ex ordinatione reuerendi patris Domini Cancellarii Parisiensi ac facultate theologiæ magistrorum tanquam Ecclesiæ, & dictæ facultatis theologiæ humilis filius ipsa dicta in præfato principio meo male posita corrigo sub hac forma. Quia

tertia

tertia conclusio articuli quarti fuit hæc, quod hæc benè dicta imo superbene dicta lex & dulcissima, videlicet lex amoris de qua loquebar omnem aufert proprietatem & dominium: probavi quia non querit vindictam, quia patiens est 1. Corint. 13. non grositiam cordis, quia patiens est doloris proximi.

Item non est ambitiosa quantum ad honores. Non querit quæ sua sunt quantum ad temporalia: unde glossa, non æmulatur, id est non invidet, quia non eam aliena contristat felicitas: sed alterius bonum diligit vt suum. Prædictam conclusionem reuoco tanquam falsam erroneam & hæreticam, quia Christus & Apostoli illam legem perfectissimè tenuerunt, & adhuc multitenent, & per Dei gratiam tenebunt qui proprietatē & dominium habebunt, dico etiam quod autoritas Apostoli, & glossa per quas probabam non probant dictam conclusionem, nec sunt ad propositum, vt apparet intuitu textum, & glossas auctenticas super illo. Ex illa con-

clusionem intuli corrolarium primum, quod hæc lex dispensat duo pronomina possessiua, scilicet, meum & tuum: probavi quia ista duo vnum facit, immo etiam omnia in vnum congregat, sicut Dionysius dicit de cœlesti hierarchia c. 1. in principio, Omne datum optimum, & omne bonum perfectum de sursum est descendens à patre luminum. Sed & cunctis à patre luminis moti apparationis processus ad nos bonitatis dono veniens rursus sunt vnum faciens virtus suscitatione nos adimplet, & conuertit ad congregantis patris deitatis deificam simplicitatem, amor enim omnia vnum & vnus facit, scilicet, Dei, quia non querit quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi.

Item intuli. 2. corrolarium quod non minus facit omnia communia charitas quam extrema necessitas: probavi, quia & vnus fit ex amore sui: sed affectio iusti est intensior, & eligibilior quam commodum proba ualauero de Sancto Bernardo in secundo corrolario quartæ conclusio-

nis ar-

nis articuli, igitur confirmavi per Augustinum in prologo contra quinque hæreses dicentem, quod plus obligat charitas quam necessitas: dico nunc quod ista duo corrolaria, ut sequuntur ex conclusione prædicta sunt falsã: & dico, quod autoritates illas quas adduxi non faciunt ad propositum.

Item ex prædicta conclusione intuli aliud corrolarium quod fuit quartum quod legẽ hanc dedit Christus discipulis suis principaliter & actualiter exequendam, non solum habitualiter probavi, quia dixit. Hæc mando vobis ut diligatis inuicem sicut dilexi vos. Ioan. 15. Per istud corrolarium intelligendo hanc legẽ amoris auferentem omnem proprietatem & dominũ prout conclusio dicit, si intellectum reputo falsum erroneum, hæreticum, & contra determinationem ecclesię, dico etiam quod autoritas quam allegavi non est ad propositum. Item conclusio quarta & finalis mea fuit quod actualis abdicatio cordialis voluntatis, & temporalis

potestatis dominii seu auctoritatis statũ perfectissimum ostẽdit & efficit probavi, quia hoc pro regula perfectionis à Christo datũ est Matth. 9. Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes & da pauperib?.

Idem Luc. 2. Idem Marc. 10. unde non dixit, Pone in arca aut in scrinio, sed si videas pauperes da, quia ut dixit Christus Matth. 26. Pauperes semper habetis vobiscum, me autem non semper habebitis, & dicebam quid ideo non dicat homo hanc regulam à Deo esse datam, sed animi præparationem, scilicet si opus sit, quia ubi semper opus est, semper debet fieri. Sed quia reuera parvus color sufficit ad excusationem agere, volenti, isti volunt dare intelligere quod orichalcũ est aurum, & fel mel: sed si ex ignorantia crederent, tamen est qui quærat & iudicet, quod propositiones dicunt hanc conclusionem esse positam vniuersaliter, ideo ipsam vniuersaliter intellectam dico falsam, erroneam & hæreticam, quia nec Christus nec Apostoli statum per-

Qqq festif-

fedissimum habuissent, & nem decretalis Domini
 authoritates ad hanc probandam adductæ non sunt
 ad propositum, vt patet per glossas ordinarias &
 Doctores in hoc studio & alibi approbatos. Alias
 probationes vt probabant istam conclusionem repu-
 tat falsas & erroneas. Et vltimam dico falsam iniu-
 riosam & scandalosam. Ex prædicta conclusione quar-
 ta inferebam primum corrolarium, quod Christum
 non abdicasse hu usmodi possessionem, & ius in tem-
 poralibus non habetur ex nona lege immo potius op-
 positum, quia Matth. 8. filius hominis nõ habet vbi
 caput reclinet. Item secundum corrolarium est illud,
 quod hanc legem pro regula perfectionis Christus
 docuit, & exemplo confirmauit: probaui per regulã
 nunc dictam. Vade & vende omnia quæ habes, &c.
 Etiam quia vocati omnia dimiserunt, Mattheus re-
 lonium, Petrus & alij retia. Matth. 19. Ecce nos reli-
 quimus omnia. ista duo corrolaria reuoco tanquam
 falsa erronea & hæretica, & contra determinatio-
 nem decretalis Domini Ioannis Papæ quæ incipit.
 Quia quorundam inter cetera dicentis omnis vir in
 cuiusque proprietate, & in eius vsu, quæ quidem asser-
 tio continet multa falsa, cum nec Christum expro-
 priationem prædictam in se seruasse, nec etiam impo-
 suisse Apostolis, nec sub voto ab eis fuisse assumptam
 euangelicam, seu Apostolicam doceat historia, sed contra-
 rium euidentius manifestat hæc decretalis. Dico etiam
 quod authoritates nõ sunt ad propositum, vt liquet
 de apparet intuenti textum, & glossas ordinarias
 & approbatas. Præterea fuit corrolarium quartum
 quod intuli, quod abdicatio rerum temporalium se-
 cundum animi præparationem: nullam aut valde im-
 perfectam, & fragilem ostendit & efficit perfectio-
 nem probaui primo, quia semper habent pauperes,
 secundo quia nõ valet nisi ratione actus. Igitur actualis est perfectior, istum articu-
 lum reuoco tanquam falsum & scandalosum, nec proba-
 tiones sunt ad propositum.

Item respondendo ad
 quendam

quēdam baccalaurium de
domo Beati Bernardi, cum
ille dixisset quod Christus
talia non abdicauit, illud
negauit: & dixi quod Chri-
stus talia non abdicauit, il-
lud negauit: & dixi quod
Christus nihil sibi retinuit.
Ista duo dicta reuoco tan-
quam falsa, & hæretica,
quā Christus loculos ha-
buit propter infirmos à fi-
delibus oblata conseruans,
quæ & suorum necessita-
tibus, & aliis indigentibus
tribuebat, vt & Christi
Euangelium, & B. August.
ac etiam determinatio Ro-
mani Pontificis hæc testan-
tur. Vltimum corrolarium
quod posui fuit, quod non
plus curauit Christus de
temporalibus quam faciunt
diuites de pauperibus: pro-
bauit, quia sitiuit & non ha-
buit potum, & pro nobis
nudus in cruce pependit:
nunc dico quod Christus
de temporalibus curauit,
quia non omnia abdicauit
vt superius dictū est: quod
autem innui de diuitibus
quod nō curant de paupe-
ribus, hoc retracto tanquā
iniuriosum illis diuitibus,
per quorum elemosynas
pauperes sustentātur. Hæc

igitur omnia male sonan-
tia sic pri^o expressa in meo
dicto sententiarum princi-
pio male posita reuoco, &
retracto vt dictum est pro-
mittendo bona fide, quod
illa de cætero non tenebo
nec dogmatizabo; & ita iu-
ro, veniam humiliter im-
plorans de commissis. Hæc
omnia prædicta dictus fra-
ter Dionysius iterū omnino
in præsentia magistri Guil-
lelmi Romani lectoris sacri
palatii Apostolici, & alio-
rum nouem magistrorum
in theologia Parisijs reuo-
cauit, & ad sancta Dei euan-
gelia iurauit se appellatio-
nem quā interposuerat nō
prosecuturum, ac conclu-
siones prædictas, & corro-
lariū tanquā falsa erronea,
& hæretica abiurauit secū-
dum tenorē reuocationis
alias per eum factæ Parisijs,
modo & forma superius
annotatis. Hæc autem re-
uocatio facta est Auinione
in domo præfati Magistri
Guillermi Romani. Anno
1365. die vltimo mensis Ia-
nuarij inditione tertia, Pō-
tificatus sanctis. in Christo
Patris, & domini nostri Do-
mini Urbani diuina prou-
dentia Papæ 6. anno 3. Re-

Qgg 2 uoca

uocatio articulorum præ-
dictorum facta per eun-
dem fratrem Dionysium in
disputationibus solennibus
publicè facta in Ecclesia
prædicatorum Parisijs. An-
no Domini 1369. Die Iouis
post Quasimo. de mandato
reuerendissimi in Christo
Parris Domini, Domini
Cardin. Beluacensis com-
missarij ad hoc per sedem
Apostolicam deputati.

Item cum debui exponere
dicta mea in curia Ro-
mana coram reuerendissi-
mis Patribus Dominis Car-
dinalibus. Nemanensi &
Vabrensi addidi proposi-
tiones quæ sequuntur, vi-
delicet, quod Christus in
morte omnia simpliciter
abdicauit: istam reputo
tanquam falsam errone-
am, & hæreticam.

Item dixi, quod quando
corpus in sepulchro man-
sit, ibi charitas abstulit ab
eo omnem proprietatem
& Dominum: istam reuo-
co tanquam falsam erro-
neam & hæreticam.

Item dixi, quod tunc vo-
cauit sedes generalis domi-
nij, usque ad diem istam, vt
sequitur ex prædictis seu
ad sensum prædictarum:

reuocaui & reuoco tan-
quam falsam & erroneam.

Item quod aliqui dicunt
quod dixi in prædicta de-
claratione, primo quia lex
amoris, id est, charitas quæ
statum perfectum facit est
inseparabilis à nobis, &
quod loquebar de charita-
te siue de lege amoris, ex
cuius obseruatione seu ob-
seruantia vnus cuiusque sta-
tus perfectio mensuratur
loquendo de meritoria per-
fectione in homine vsque
rationis habente. Secundo
quia cuilibet creature rati-
onali hæc lex naturaliter
est indita, & tertio quod
Deus secundum hanc legem
viuit. Istas propositiones
non credo me dixisse
neque dixi, quia istas repu-
to falsas, erroneas & hære-
ticas, prædictas autem pro-
positiones per me reuoca-
tas abiuro, & promitto eas
de cætero nec tenere, nec
dogmatizare publicè vel
occulte, & veniam petiti-
& peto humiliter de com-
missis.

Reuocatio Magistri Io-
annis de Calore. Anno Do-
mini 1363.

Antequam descendam
ad conclusiones habeo ali-

qua dicere, quia in primo articulo mearum vespertiarum posui duas propositiones, vnam scilicet quod summus legislator Deus ipse dignus est infinitis perfectionibus, quas nec habuit nec habet nec habere potest. Nunc dico quod ista propositio male sonat, immo reputo eam in sensu categorico falsam, quem sensum facit: nec in illo sensu intellexi eam, sed in sensu hypothetico, scilicet quod si essent infinitæ perfectiones imaginabiles quas Deus non habet, adhuc esset dignus illis perfectionibus.

Eodem modo de secunda propositione, scilicet, quod infinitæ perfectiones simul in legislatoris essentia sunt dignitas ad infinitas alias.

Item quia ex prædicta intuli vnum corrolarium, scilicet, quod dictus legislator significauit se in carne ad suam assumptionem hypostaticam, intellexi significauit, id est, manifestauit. Istud autem quod ultra addidi, scilicet, quod si alias non fuisset assumptus secundum hominem dignus esset quia frueretur:

& istud pluries reiteraui, dico quod intellexi & protuli tanquam disputabile: nunc dico, quod non est disputabile & quod est falsum.

Item quia proposui in mea conclusione tertii articuli quod sub ducta prerogatiua disparis acceptio- nis veritatis sub falsitate stare, vt verus cultor non amplius quam falsus merreretur, & istam pluries reiteraui, dico quod male sonat, quia procedit ex vna suppositione impossibili: aliquibus tamen posset apparere possibilis.

FVERVNT Parisiis quidam discipuli cuiusdā Almarici nomine studentes Parisiis, qui dixerunt mortuo eo, quod illud quod alias est peccatum mortale vt stuprum factum in charitate non est peccatum, impunitatem peccatorum promittentes, Deum bonum & non iustum dicentes: qui ab Ecclesia propter huiusmodi condemnati à Rege Franciæ extra portas sunt combusti. Hæresiar- cha vero eorum Almaricus à generali concilio Romæ condemnatus est & excom-

municatus, & ex ciuitate exhumatus, & cinis & ossa per sterquilinum sunt dispersa, & merito.

ARTICVLI Ludouici reuocati. Anno Domini. 1362.

Primo probando primam partem primæ suppositionis arguitur sic, Ad quolibet nomen velle vel nolle respectu cuiuslibet producibilis ad extra sequitur necessario mutatio in voluntate perfecta. Deinde arguitur hypothetice, Si Deus de nouo aliquid vellet vel nollet ad extra, seu in Deo esset nouum velle vel nolle ad extra, ipse intrinsece mutaretur: igitur velle & nolle dicunt denominationem intrinsecam. Et hæc fuit mens mea per hoc quod dixi in 2. propositione huius, quod tam velle vel nolle ad extra est actus vitalis perfectæ voluntatis ipsum immutans vitaliter: non intellexi, quod per velle & nolle Deus mutaretur intrinsece, sed quod sunt opera vitalia. Sed quia apud multos iste modus loquendi velle diuinum immutat voluntatem diuinam, si-

gnificat enim quod ipse intellectus mutatur: & placet Domino Cancellario & facultati quod de cætero in diuinis tali modo quæritur. Dixi in 2. corollario primæ suppositionis quod licet perfectæ voluntatis seu diuinæ essentia quodlibet intrinsecum sit absolute necessarium secundum suum esse reale: tamen est aliquid intrinsecus contingens, & non est necessarium secundum suum esse formale, patet de nolle & velle ductis ad extra. Istud sic explano & dico quod nihil intrinsecum Deo est contingens secundum intellectum quem facit tanquam catholice fidei dissonum. Similiter illud quod dixi in 3. corollario quod stat Deum esse intrinsece aliqualem, & ipsum posse non esse talem, & tamen ipsum esse talem, immutabiliter, debet sic intelligi, id est, stat Deum aliquid ad extra, & ipsum posse hoc nunquam velle, & tamen immutabiliter. Quod dixi in probatione huius quod non est inconuenient quod aliquid sit Deus secundum suum esse reale, &

tam
dun
bet
alic
tam
den
nat
peti
rati
vnd
han
qua
dun
cit,
Deu
real
est
esse
I
quo
perf
ra c
ad e
uam
Ite
fect
pecc
non
plic
quo
liter
form
pro
run
ctū
se q
gno
tamen

tamen non sit Deus secundum suum esse formale, debet sic intelligi, id est, quod aliquid sit Deus realiter, & tamen non aliqua formali denominatione denominatur, quæ sibi non competit præcise, quia Deus, sed ratione alicuius effectus: unde supradicti damnant hanc propositionem tanquam fidei dissonam secundum intellectum quem facit, scilicet, quod aliud est Deus secundum suum esse reale, & tamen ipsum non est Deus secundum suum esse formale.

Item dixi 9. corrolario, quod non stat intellectum perfectum cognoscere vera contingentia & illorum ad extra non esse productivam voluntatem.

Item dixi in 10 quod perfectus intellectus ad esse peccati, ut peccatum est, non potest immediate applicare cognoscitio, & quod ex isto sequitur finaliter peccatum esse vel deformitatem anime non est proprie aliqua veritate verum. Primum est male dictum, & falsum, quia ad hoc sequitur quod Deus non cognosceret peccata aut vo-

luntatem diuinam horum esse productivam, quorum utrumque est falsum & secundum fuit aliis condemnatum. Et alia corrolaria pro eo quod primo conveniunt facta sunt & male sonant. In 2. corrolario. 2. suppositionis dixi quod stat aliquid esse actu miraculosum & tamen in illo quod sic actuat nullam ponere perfectionem simpliciter magistri nostri istum modum loquendi non approbant, scilicet, quod Deus actuatur sicut nec illi Deus immutetur.

Item in 8. 45. corrolario 2. suppositionis dixi quod perfecta voluntas non intensius diligit prædestinatum quam diligit præscitum, & quod non plus intendit sive diligit se quam diligit diabolum in esse naturali, non debui ista dicere quia in auriibus audientium male sonant & falsa sunt, cum secundum August. aliquid diligere sit ei velle bonum & ideo intensius diligere est ei magis bonum velle, & ita communiter intelligunt homines.

Corrolarium 8. fuit tale quod qualibet volitio qua

Qqq 4 Deus

Deus vult. autem esse non minus distinguitur formaliter à volitione qua vultibus esse quam deus distinguitur à materia prima reiter, probavi per hoc quia quolibet volitio quia Deus vult autem, esse immensæ formaliter distinguitur à volitione quia vult. b. esse Corrolariū hoc est falsum, probatio erronea: quia nō est admittendum, qualitercunque quod in Deo sint plura immensa, aut plura immensa, esse distincta.

Corrolarium nonum, fuit, nullum velle immensum perfectæ voluntatis continet aliquid ad extra producibile. hoc est falsum: quia velle Dei est causa rerum, In probatione autem corrolarie scripsi, quod si potentia volitivæ angeli volitio Domini quæ est immensa esset actualis volitio, quod non reputo impossibile & tamen per huiusmodi volitionem & cæt. Predictū corrolarium nunquam putabam possibile, nec credo dixisse esse possibile, & est erroneum, quia alias fuit reprobaturum, ac etiam quicquid ex eo sequitur in quantum ex hoc

sequitur est possibile.

In tertio corrolario tertie suppositionis dixi quod peccatum esse perfectæ voluntas Deus non potest immediate nolle, & in alio quod peccatum nō est immediate odibile à perfectæ voluntate. Ista male sonant & discordant scripturæ & dictis sanctorum, hoc autem intuli ex duobus corrolariis quorum vnum fuit quod perfectæ voluntas quicquid extrinsecus potest immediate velle præter immediate nolle & econverso. Aliud est quicquid immediate ipsa potest nolle potest efficere, quæ applicata ad peccatum formaliter sumptum falsa sunt & male sonant.

Item sextum corrolariū fuit quodlibet extrinsecū perfectæ libertati seu voluntati æquæ ab ipsa est odibile sicut diligibile & econtra, hæc propositio est erronea, repugnare videtur voluntati diuinæ.

Secunda conclusio mea fuit. Evidentiæ ad contradictoria intellectu diuino formaliter immensæ formaliter repugnant, dixi in probatione quod quolibet earum

earum immensa, nunc dico quod illa conclusio cum suis corrolariis, & sua probatione male sonat quantum ad hoc quod designatur in Deo esse plura & imensa distincta quod iam fuit hic & superius reprobatum. Quantum etiam ad hoc quod dicitur immensa, repugnant male sonat quia ad hoc datur intelligi quod repugnantia sit intrinsicè in Deo.

Forma & modus reuocationis facta Parisiis per fratrem Guidonem ordinis eremitarum sancti Augustini actu legendis Parisiis sententias in scholis dicti ordinis Anno domini. 1354. 16. die mensis Maij. & hoc anno legendo & respondendo ambulavi in magnis & mirabilibus super me, verbum veritatis non recte tractando, sed verbis contendendo prophanis & vaniloquiis quæ ad impietatem prouocant & audientium subuersionem: & ex quibus factus sum occasio scandali in sanctissima facultate, & ordine meo: quod mihi displicet bono corde, idcirco iuxta piam & sanctam ordinationem Do-

mini Cancellarii Parisien. ac cæterorum magistrorum reuerendorum theologicæ facultatis, quorum correctioni & ordinationi me submissi & submitto, dicta mea scripta volo reuocare, & intensionem meam ostendere bonam non obstantibus dictis & scriptis in forma quæ sequitur Et licet Domini & magistri reuerendi suas conclusiones posuerim, non est intentionis meæ nec ynquam fuit per Dei gratiam eas sustinere pertinaciter.

Reuocatio facta parisiis.

Anno Domini, 1354.

Primo dico istam conclusionem, Caritas quæ semel labitur vel deperditur nunquam fuit vera charitas, & eam probavi contra bacalaurium beatæ Mariæ de monte carmelo: hanc reuoco tanquam falsam & hæreticam, & etiam quæ enervat effectum sacramentorum, scilicet baptismi & pœnitentiæ & etiam contra decretum Ecclesiæ in c. fideliter extra de summa Trinitate, & fide catholica in cle. etiam tanquam se ipsam interimētum, quod nullo modo vere est deseri

Qqq 3

non

non potest, vt ait Gratianus & præsumptuose positum esse quia eam dixi valde probabilem, & tamen est contra conclusionem & doctorum opinionem, scilicet magistri sententiarum, Gratiani, & plurium aliorum. Si quæ vero auctoritates August. vel aliorum videantur ad oppositum, intelligendæ sunt de charitate finali, quæ manet in patria, de qua loquitur Apostolus prima ad Cor. de timo tertio, Caritas nunquam excidit. Vel intelligendum de charitate secundam efficaciam vt magister met videtur glosare.

Secundo ex hoc intuli quod præscitus existens in charitate non potest mereri vel elicere actum meritorium vitæ iuxta scalam vitæ nostræ: reputo falsum & contumeliosum.

Tertio dixi contra bacalaurium Prædicatorum conferendo cum ipso quod homo meretur vitam æternam de condigno, id est, quod si non daretur ei fieret sibi iniuria, & scripsi

quod Deus faceret sibi iniuriam & hanc probavi, istam reuoco tanquam falsam, hæreticam & blasphemam, & mihi contradicentem conclusione infra recitanda quæ dicit totum est à Deo, ita quod nihil à voluntate.

Quarto dixi in disputatione respondendo de quolibet quod si nullum esset liberum arbitrium adhuc esset peccatum: quod scripsi hac in forma. Porro vnum probabile scilicet, si nullum esset intentum vel volitum adhuc esset peccatum tanti mali vel meriti. Probatio fuit quia imaginato quod nullum esset arbitrium adhuc esset in Deo contuitu malum. Hanc reuoco tanquam falsam, manifeste erroneam & hæreticam, scandalosam & blasphemam.

Quinto dixi quod bonum meritum est à Deo, ita quod nihil est à voluntate, quam in hac forma scripsi, tantum meriti est ex quanto beneplaciti intenti & voliti non ex quanto: hanc reuoco tanquam falsam scandalosam & in fide suspectam & mihi

michi contradicentē in ter-
tia propositione superius
reuocata.

Sexto dixi, quod Deus
potest aliquem necessitate
præueniendo voluntatem
ad bonum actum, quem
errorem scripsi in hac for-
ma, Deus quandoque præ-
uenit ita voluntatem puri
viatoris quod nunquam
potest in non actum meri-
torum: probaui sic, aliter
sequeretur quod homo pos-
set mutare diuinum pro-
positum. Secundo quod
non posset facere homi-
nem mendacem. Alia sen-
tentia probabilis est ista,
quod Deus posset necessi-
tare aliquem ad bonum a-
ctum præueniendo: hæc
sustineri potest. Probatio-
nem tamen adduxi ad
hanc scandalosam & in fide
suspectam.

Septimo dixi, quod est
dare plures vnitates quæ
non faciunt numerum,
quod reuoco tanquam fal-
sum scandalosum & in fide
suspectum quantum ad
Trinitatem in diuinis.

Octauo dixi & scripsi,
quod nulla creatura ratio-
nalis specialiter est in se ni-
si quia Deus est esse: & ex

hoc intuli in eodem scripto
quod in omni eo quod non
est Deus essentialius est
non esse quam esse ipsum:
has reuoco positas falsè
falsas & erroneas.

Nono dixi & scripsi, quod
aliquid potest esse sine tē-
pore in merito & peccato,
& probaui quia possibile
fuit vel est aliquod esse in-
stanti æternitatis merito,
& consequenter instanti
temporis in peccato & ite-
rato in instanti æternitatis
in merito: hæc reuoco cum
sua probatione tanquam
falsam fatue positam & in-
telligibilem.

REVOCATIO FACTA

Anno Domini 1352.

Quia ego Synon in re-
spondendo in vesperiis ex-
ponendo vel declarando
terminos questionis quod
hoc nomen Iesus dictum
est de Deo accidentaliter,
& ex parte significat filium
Dei qui assumpsit naturam
humanam. Ponendo con-
clusiones pro prima con-
clusionē quod hæc propo-
sicio est possibilis, Iesus
non est Deus: probaui ex eo
quod humanitate assum-
pta per possibile deposita,
Iesus

Iesus non est Deus, & intuli quod hæc est possibilis, Iesus potest non esse Deus.

Secundo quod Iesus potest esse & non esse Iesus: expositionem & significationem nominis huius Iesus reputo insufficientem, fallificantem conclusionem & corrolariū posito namq; quod hoc nomen Iesus significat illud quod significat hæc oratio filius Dei qui assumpsit naturam humanam: hæc, Iesus non est Deus non est possibilis, sicut nec ista, filius Dei qui assumpsit naturam humanam non est Deus.

Item posito eodem, hæc, Iesus potest esse & non esse Deus est falsa sicut illa filius Dei qui assumpsit naturam humanam potest esse non esse filius Dei qui assumpsit naturam humanam, hanc conclusionem reputo sicut hæreticam instante dicta positione.

Item quod secundum conclusionē in libro primo corrolarium, quod Iesus potest non esse Deus: secundum quod Iesus non potest desinere esse Deus, corrolaria non fuerunt ponenda sine distinctionibus itaque

expono ea & dico quod si terminus subiectus Iesus stat pro simplici persona, quæ dicitur Iesus, corrolaria sunt catholice tenenda. Si vero idem terminus Iesus pro vno Christo ex persona verbi & humanitate constituto videlicet pro implicito quod significat, & pro quo stat in dicto primæ conclusionis & in dicto primi corrolarii ex conclusione prima illati, ipsa corrolaria non sunt catholica sed falsa: nec etiam stat cum conclusione prima, nec cum corrolario primo ex conclusione prima illato.

Item posui conclusionem secundam, quod nulla res quæ est Deus potest non esse Deus, & intuli corrolarium tertium quod nulla res est aut potest esse quæ modo non sit Deus & aliquando possit esse Deus. Corrolarium quoque quartum quod nulla res est aut esse potest quæ possit incipere esse Deus. Conclusionem sic vniuersaliter intellectam quod terminus subiectus distribuatur pro re quæ per communicationem idiomatum est vel potest

pōteſt eſſe Deus reuoco non eſt, aut aliquali-
 tanquam falſam & hæreti- habere qualiter non ſe ha-
 cam: corrolaria etiam tali bet. Ex conſuſione tertia
 vniuerſalitate intellecta intuli tertium corrolariū
 reputo ſicut falſa erronea quod quamuis Ieſus fuerit
 & hæretica. ab æterno ſemper patri
 corqualis tamen aliquan-
 do fuit Deus quando non
 fuit Ieſus. Iſtud corrolariū
 aliquando Ieſus erat Deus
 quando non erat Deus ma-
 le ſonat & erronee.

Itē poſui conſuſionē ter-
 tiam ꝓ Deus pōt aliquali-
 ter ſe haberi qualiter ſe nō
 habet ac etiā eſſe aliqualis
 qualis nō eſt. Et ad ꝓbandū
 induxi (pro exēplo) Quod
 Deus Pater poteſt eſſe ho-
 mo & non eſſe homo, con-
 cluſio vt poſita fuit non
 bene ſonat in eo quod ra-
 tione relatiui reciproci ſo-
 nat quod ſubſtantiæ Dei de
 nouo poſſit aduenire ha-
 bitudo aut qualitas realis:
 & ideo intellectus quem
 habuit potius fuit expri-
 mēdus in his verbis, aliqua
 creatura ſe poteſt habere
 aliqualiſter ad Deum qua-
 liter ſe non habet. Exem-
 plum etiam ad conſuſio-
 nem non conuenit: quoniā
 ad huc poſito ꝓ Deus Pater
 pōt eſſe homo & nō eſſe ho-
 mo ꝓꝓrie ſequitur ꝓ Deus
 poteſt eſſe aliquid quod nō
 eſt ſicut ex decretali argui-
 tur extra de hære. c. Cum
 Chriſtus, & non ſequitur
 ꝓꝓrie quod Deus pater
 poſſit eſſe aliqualis qualis

non eſt, aut aliqualiſter ſe
 habere qualiter non ſe ha-
 bet. Ex conſuſione tertia
 intuli tertium corrolariū
 quod quamuis Ieſus fuerit
 ab æterno ſemper patri
 corqualis tamen aliquan-
 do fuit Deus quando non
 fuit Ieſus. Iſtud corrolariū
 aliquando Ieſus erat Deus
 quando non erat Deus ma-
 le ſonat & erronee.

Itē ex conſuſione quarta
 intuli quartū corrolarium
 quod filius Dei quando in-
 ciebat eſſe filius virginis
 nō inciebat eſſe aliquid.
 Iſtud corrolarium prout in
 di. poſitum fuit reuoco ſic-
 ut erroneum & hæreticum
 quoniam filius Dei qui in-
 ciebat eſſe filius Virginis
 inciebat eſſe aliquid ſe-
 cundum quod homo, & in-
 ciebat eſſe aliquid quod
 prius non erat.

Itē ex conſuſione quarta
 intuli vltimum corrolariū
 quod nunquam hic homo
 demonſtrato qui eſt Chri-
 ſtus ſiebat Chriſtus: & ꝓ-
 baui ex eo quod nec purus
 homo ſiebat Chriſtus: nec
 homo Chriſtus ſiebat Chri-
 ſtus: Corrolarium iſtud
 prout indiſtincte fuit poſi-
 tum reuoco ſicut falſum &
 errone;

erroneum: quando in sensu quo homo demonstratus stare pro filio Dei concedendo esset: quod aliquando hic homo fiebat Christus quando filius Dei uiuui nunc est homo aliquando fiebat homo dicente euangelio, uerbum caro factum est, & cetera.

ISTI sunt articuli in quibus Magister sententiarum non tenetur communiter ab omnibus & primo.

PRIMI LIBRI.

Primo, quod charitas qua diligimus Deum & proximum est Spiritus S. di. 22. c. 2. vel quod charitas, quae est amor Dei & proximi non est aliquid creatum.

Secundo quod nomina numeralia dicta de Deo dicuntur solum relatiue. di. 29. Et si diligenter. vel haec omnia numeralia trinus & trinitas non dicunt positionem sed priuationem tantum. Tertio quod simile & aequale similiter dicuntur de Deo priuatiue. distinct. 21. cap. Et hoc idem.

Quarto quod Deus semper potest quicquid aliquando potuit & uult quicquid uoluit & scit quicquid sciuit. distinct. xliij. cap. Praeterea quaeri solet.

IN II. LIBRO.

Primo quod angeli non meruerunt beatitudinem per gratiam sibi datam, sed quod praemium praecessit meritum & postea meruerunt per obsequia fidelibus exhibita. di. v. ca. Hic quaeri solet. vel quod angelis praemium praecessit & meritum respectu praemii substantialis habet subsequi.

Secundo quod angeli in merito respectu essentialis praemii & in ipso praemio proficiunt usque ad iudicium. di. xi. c. Praeterea illud.

Tertio quod charitas est Spiritus Sanctus, scilicet illa quae animae qualitates informat atque sanctificat. di. xxvii. cap. cum igitur.

Quarto, quod in ueritate humanae naturae nihil transit extrinsecum: sed quod ab Adam descendit propagationem auctum & multiplicatum resurget in iudicio. distinct. xxx. cap. penult.

Quibus respondetur vel quod nihil de cibis transit in ueritatem humanae naturae per generationem nec per nutritionem.

IN III. LIBRO.

Primo, quod anima a corpore

porē exuta sit persona. dist. ij. ca. Hic apponitur à quibusdam.

Secundo, quod Christus conuenienter mortuus, & non mortuus dicitur passus & non passus dist. xxj. cap. vlt.

Tertio quod Christus in triduo mortuus fuit homo dist. xxij. cap. j.

IN IV. LIBRO.

Primo quod sacramenta legalia non iustificabant etiam si cum fide & deuotione fierent. distinct. j. cap. Non igitur.

Secundo, quod homo sine medio videbat Deum ante peccatum; eadem distinct. cap. Tripliei.

Tertio, quod circumcisio nō conferebat gratiam ad bene operandum nec virtutes ad augmentum: sed solū ad peccata dimittenda valebat. eadem distinct. cap. Duo igitur.

Quarto, quod paruuli ante octauum diem morientes incircuncisi peribant; & quod causa necessitatis poterant ante circumcidi. eadem distinct. ca. Si vero.

Quinto, quod quædam sacramenta nouæ legis in-

stituta sunt in remediū tantum, vt matrimonium. dist. ca. Iam ad sacramenta.

Sexto, quod baptizati baptismo Ioannis non ponentes spem in illo, non erant baptizandi baptismo Christi. dist. 2. ca. vlt. Hic considerandum vel aliter, baptismo Ioannis cum impositione manuum æquipollebat baptismo Christi: ita quod baptizatus baptismo Ioannis, non erat baptizandus.

Septimo quod Deus potuit dare potentiam creature creandi & interius abluēdi, id est, peccata dimittendi. distinctio. 3. cap. ultimo. Hic quæritur quæ sit. Vel sic quod Deus poterat dare potestatem aliis baptizandi interius, & quod creatura potuerit suscipere & similiter quod Deus potest potestatem creandi creature communicare & creature per creaturam tanquam per ministrum. dist. 1. Octauo quod schismatici degradati præcisi ab Ecclesia, hæretici, excommunicati non habent potestatem consecrandi corpus Christi. distinct. 13. cap. Illi vero.

Nono quod brutum, non

sumit

sumit verum corpus Christi et si videatur. dist. 13. c. illud etiam sane.

Decimo, quod scientia discernendi ut notat habitum scientiæ sit clavis. dist. 19. cap. 1.

Vndecimo quod episcopi symoniaci degradati non possunt conferre ordines. dist. 25. cap. de symoniacis.

Duodecima, quod secundus maritus alienius mulieris incognitæ carnaliter à primo sit bigamus per cognitionem illius, & probatur ab ordinib. dist. 27. cap. vlt.

Decimotertio, quod cognoscens sororem vxoris

sz non tenetur vxori petenti debitum reddere dist. 24. ca. de h. s.

Decimoquarto, quod ille qui vxore viuente duxit aliam in aliena patria qui rediens ad conscientiam vult eam dimittere & non potest si cogitur ab Ecclesia remanere & debitum reddere quia sibi non creditur: dicit magister quod incipit excusari per obedientiam & timorem, & tenetur reddere debitum si peccatur dist. 38. cap. vlt.

Decimoquinto, quod peccata deleta non patefiant aliis in iudicio. dist. 44. cap. Hic queritur utram electis.

DETERMINATIO PARISIENSIS FACTA PER ALMAM FACULTATEM THEOLOGICAM.

Anno Domini M. CCCXVIII. super quibusdam superstitionibus nouiter exortis.

PRÆFATIO.

VNIVERSIS orthodoxæ fidei zelatoribus Cancellarius Ecclesiæ Parisiensis & facultas Theologia in alma vniuersitate Parisiens. matre nostra cum integro diuini cultus honore spem habere in Domino: ac in vanitates & insanias falsas non respicere. Ex antiquis latebris emergens nouiter erro-

errorum fœda colluio recogitare commonuit: quod plerumq; veritas catholica apud studiosos in sacris literis apertissima est: quæ cæteros latet, nimirum cum hoc proprium habeat omnis ars manifestam esse exercitatis in ea, sic vt ex eis consurgat illa maxima. Cuilibet in sua arte perito credendum est. Hinc est orationum illud quod Hieronymus ad Paulinum scribens assumit, Quod medicorum est, promittunt medici: tractant fabrilia fabri. Accedit ad hæc in sacris literis aliud speciale quod nec experientia & sensu constant vt alie artes, nec possunt ab oculis circunvolutis nube vitiorum facile deprehendi. Excecavit enim eos malitia eorum. Ait siquidẽ Apostolus quod propter auaritiã multi errauerunt à fide: propterea non irrationabiliter idolorum seruitus ab eodem nominatur: alii propter ingrati- tudinem qui cum cognouissent Deum: non sicut Deũ glorificauerunt in omnem idololatriæ impietatem (sicut idẽ commemorat) currue- runt. Porro Salomonem ad idola, Didonem ad magicas artes per- traxit dira cupidus. Alios postremo misera timiditas tota ex castrino pendens in obseruationes supersticiosissimas impiasq; depulit: quem- admodum apud Lucanum de filio Pompeii Magni, & apud histori- cos de plurimis notum est. Ita fit vt recedens peccator à Deo declinet in vanitates & insanias falsas, & ad eum qui pater est mendacii, tantem impudenter palamque apostatando se conuertat. Sic Saul à Domino derelictus Phytionissam cui prius aduersabatur consuluit, sic Ochozias Deo Israel spreto misit ad consulendum Deum Acharon. Sic denique eos omnes qui fide vel opere absque Deo veri sunt, vt à Deo falso ludificentur necesse est. Hanc igitur nefariam pestiferam mortiferamque insaniarum falsarum cum suis heresibus abomina- tionem plus solito nostra etate cernentes inualuisse, ne forsan Chri- stianissimum regnum quod olim monstro caruit, & Deo protegente carebit inficere valeat tam horrenda impietatis & perniciosissima contagionis monstrum: Cupientes totis conatibus obuiare memores insuper nostræ professionis: proque legis zelo succensi paucos ad hanc rem articulos damnationis cauterio (ne deinceps fallant incogniti) notare decreuimus: rememorantes inter cetera innumera dictum illud sapientissimi Doctoris Augustini de supersticiosis obseruationi- bus, Quod qui talibus credunt aut ad eorum domum euntes aut suis domibus introducunt aut interrogant, sciant se fidem Christianam & baptismum præuaricasse & paganum & apostatam, id est, retro

abeuntem & Dei inimicum & iram Dei grauius incurrisse, nisi Ecclesiastica poenitentia emendatus Deo reconcilietur. Hec ille, Neq; tamen intentio nostra est in aliquo derogare quibuscunq; licitis & veris traditi. nibus scientiis & artibus: sed in sanos errores atque sacrilegos insipientium & ferales ritus pro quanto fidem orthodoxam & religionem Christianam ledunt: contaminant, inficiunt, radicatus quantum fas nobis est extirpare satagimus: & honorem suum sincerum relinquere veritati.

Est autem primus articulus quod per artes magicas & maleficia & inuocationes nefarias quæere familiaritates & amicitias & auxilia dæmonum non fit idololatria. Error. Quoniam dæmon aduersarius pertinax & implacabilis Dei & hominis iudicatur: nec est honoris vel Domini cuiuscunq; diuini vere seu participatiue vel aptitudinaliter susceptiuus vt alie creaturæ rationales non damnatz: nec in signo ad placitum instituto, vt sunt imagines & templa Deus in ipsis adoratur.

Quartus, quod conari per artes magicas dæmones in lapidibus, annulis, speculis aut imaginibus nomine eorum consecratis vel potius execratis includere cogere & arctare veleas velle viuificare, non fit idololatria. Error.

Quintus, quod licitum est vt in magicis artibus vel aliis quibuscunq; superstitionib. à Deo & Ecclesia prohibitis pro quocunq; bono fine. Error: quia secundum Apostolum non sunt facienda mala vt bona eueniant.

Tertius, quod inire pactum cum dæmonibus tacitum aut etiam permittendum

malo

maleficia maleficiis repellere. Error.

Septimus, quod aliquis cum aliquo possit dispensare in quocunque casu, ut talibus licite utatur. Error.

Octauus, quod artes magicæ & similes superstitiones & earum obseruationes sint ab Ecclesia irrationaliter prohibitz. Error.

Nonus, quod Deus per artes magicas & maleficia inducatur compellere demones suis inuocationibus obedire, Error.

Decimus, quod thurificationes & suffumigationes quæ fiunt in talium artium & maleficiorum exercitio sint ad honorem Dei & ei placeant. Error & blasphemia, quoniam Deus alias non puniret vel prohiberet.

Vndecimus, quod talibus & taliter uti non est sacrificare seu immolare demonibus, & consequenti damnablem idololatram. Error.

Duodecimus, quod verba sancta & orationes quedam deuotæ & ieiunia & balneationes & continentia corporalis in pueris & aliis, & missarum celebratio, & alia opera de genere

bonorum quæ fiunt pro exercendo huiusmodi artes excusent, eas à malo non potius accusent. Error: nam per talia sacræ res imo ipse Deus in Eucharistia demonibus tentatur immolariet hæc procurat demon, vel quia vult in hoc honorari similis altissimo, vel ad fraudes suas occultandas, vel ut simplices illaqueet facilius & damnablem perdat.

Decimustertius, quod sancti Prophetæ & alii sancti per tales artes habuerunt suas prophetias & miracula fecerunt, demones expulerunt. Error & blasphemia.

Decimusquartus quod Deus per se immediate vel per bonos angelos talia maleficia sanctis hominibus reuelauerit. Error & blasphemia.

Decimusquintus, quod possibile est per tales artes cogere liberum hominis arbitrium ad voluntatem seu desiderium alterius. Error: & hoc conari facere est impium & nepharium.

Decimus sextus, quod ideo artes præfatæ bonæ sunt & à Deo & quod eas

Rrr 2

licet

licet obseruare: quia per eas quandoque vel saepe uenit sicut vtentes eis querunt vel prædicunt, quia bonum quandoque prouenit ex eis. Error.

Decimusseptimus, quod per tales artes dæmones veraciter coguntur & compelluntur, & non potius ita se cogi fingunt ad seducendos homines. Error.

Decimus octauus, quod per tales artes & ritus impios, per sortilegia, per carmina & inuocationes dæmonum, per quasdam insultationes & alia maleficia nullus vnquam effectus ministerio demonum subsequatur. Error. Nam talia quandoque permittit Deus contingere: patuit in magis Pharaonis & alibi pluries: vel quia vtentes, seu consulentes propter malam fidem & alia peccata nephanda dati sunt in reprobum sensum, & demerentur sic illudi.

Decimus nonus, quod boni angeli includantur in lapidibus & consecrentur in imagines vel vestimenta aut alia faciant quæ in istis artibus continentur. Error & blasphemia.

Vicesimus, quod sanguis vpupæ vel hedi vel alterius animalis, vel pergamenum virgineum vel corum leonis & similia habeant efficaciam ad cogendos vel repellendos dæmones ministerio huiusmodi artium. Error.

Vicesimus primus, quod imagines de ære, plumbo, vel auro, de cera alba vel rubea vel alia materia baptizate exorcizate & consecrate seu potius execrate secundum prædictas artes & sub certis diebus habent virtutes mirabiles, quæ in libris talium artium recitantur. Error in fide & philosophia naturali & astronomia vera.

Vicesimus secundus, quod uti talibus & fidem dare non sit idololatria & infidelitas. Error.

Vicesimus tertius, quod aliqui dæmones boni sunt, alii omnia scientes alii nec saluati nec damnati. Error.

Vicesimus quartus, quod suffumigationes, quæ fiunt in huiusmodi operationibus conuertuntur in spiritus, aut quod sint debite eis. Error.

Vicesimus quintus, quod vnus

vnus dæmon sit rex orientis & præferim suo merito, & alius occidentis, alius septentrionis, alius meridiei. Error.

Vicesimus sextus, quod intelligentia motrix cæli influit in animam rationalem sicut corpus cæli in fluit in corpus humanum. Error.

Vicesimus septimus, quod lectuales & volitiones nostræ interiores immediatæ causentur à cælo, & quod per aliquam traditionem magicam tales possint sciri, & quod illa de eis certitudinaliter iudicare sit licitum. Error.

Originale huius determinationis est sigillatum magno sigillo facultatis Theologicae Parisiis.

SEQVUNTUR EXCERPTA PRINCIPALIVM ARTICVLORVM TRACTATVS CVIVSDAM
 contra Errores fratris Ioannis de Montefono ordinis Prædicatorum, Parisiis condemnati.

PRÆFATIO.

POSTOLICIS verbis edocti parati semper ad satisfactionem omni poscenti nos rationem de ea que in nobis est fide ad tuitionem eius quam profiteamur orthodoxie, & vt rationabilis quorundam errorum

Rrr 3   condemna

condemnatio Parisiis nuper facta ac iustificatio exorta super hoc
 cause & aduersantium omnium quacunque iniusta rationabilisque
 conuictio, oblocutio atque vexatio singulis innotescat, presentem
 tractatum sub Apostolica Petri sedis & sedentis in ea Summi Ponti-
 ficis correctione duximus compilandum. In quo vniuersis Christi-
 fidelibus qui ipsum lecturi vel audituri sunt supplicamus affectu, vt
 equo animo purag, mentis acie prospiciant vniuersa nobiscum, &c.
 Ad honorem sancte & indiuidue Trinitatis cuius fidei causam agi-
 mus, presentem tractatum aduersus errores fratris Ioannis de Mon-
 zeseo ordinis fratrum predicatorum nuper in Parisiensi studio con-
 demnatos ex deliberatione vniuersitatis studii Parisiensis, & speciali-
 ter Doctorū Baccalaureorum facultatis Theologicæ compositum in
 tria capitula distinguemus. In primo ad fundandum processum fa-
 ctum contra dictum fratrem per dictam facultatem Theologicam,
 ac etiam processum inde secutum coram Domino Episcopo Pari-
 siensi, ad instantiam vniuersitatis predictæ declarabitur, qualiter
 ad dictos Episcopum & facultatem Theologicam pertinet assertiones
 hereticas vel infide erroneas & contra asserentes eas Parisiis con-
 demnate. In secundo declarabitur, & tam rationibus quam au-
 thoritatibus sanctorum & doctorum probabitur, quod assertiones
 dicti fratris per schedulam dictæ facultatis dicto Domino Episcopo tra-
 dita fuerunt rationabiliter condempnate. In tertio quia magister
 ac procurator generalis & nonnulli dicti ordinis fratres circa præ-
 dictum Episcopum & sibi adherentes ad sedem Apostolicam appel-
 lauerunt: inter memoratas dicti fratris assertiones, vt præsen-
 damnatas, aliquas ad S. Thom. de Aquino pertinere doctrinam
 quam asserunt per Ecclesiam approbatam, ideo declarabitur doctri-
 nam huiusmodi Sancti Thomæ non sic approbatam esse, quod pro-
 pter eam oporteat ante dictam condemnationem aut dicti Episcopi
 processu mali qualiter impedire.

CIRCA primum prin- demnatio opposito falsita-
 cipale est hæc diuisio præ- tis tanquam hæreticæ aut
 mittenda. Quod definitio in fide erronea potest esse
 circa ea quæ sunt fidei, id dupliciter. Vno modo scho-
 est, approbatio veritatis lastice & doctrinaliter. Alio
 alicuius tanquam catholi- modo auctoritative & iu-
 cæ, vel reprobatio aut cõ- dicialiter. Et hic 2. modus
 est

est duplex secundum quod hęc auctoritas iudicialia est bipartita. Vna est simpliciter suprema: alia est inferior & subordinata. Iuxta hanc trimembrem diuisionem quę clara est, sunt tres cōclusiones principales declarandę, & deinde ex eis quędam alię subinferendę. Prima erit de definitione iudiciali, & auctoritatiua suprema. Secunda de inferiori & subordinata.

Tertia de doctrinali & scholastica. Et ipsarū probatio principaliter fundabitur in iure diuino. Prima igitur conclusio est. Ad sanctam sedem Apostolicam pertinet auctoritate iudiciali suprema circa ea quę fidei iudicialiter definire. Et, probatur: quia ad illius tanquam ad supremi iudicis auctoritatem pertinet in fide iudicialiter definire, cuius fides nunquam deficit. Sed sanctę Apostolicę sedis fides nunquam deficit, igitur, & cętera, maior est nota sed minor probatur: quia de hac sancta sede in persona Petri Apostoli in ea pręfidentis dictum est, Petre rogauit

pro te vt non deficiat fides tua Lucę 22. Propter quod dicit Cyprianus 93. distincti, & cętera. Secunda cōclusio est, quod ad Episcop. catho. pertinet auctoritate inferiori & subordinata circa ea quę sunt fidei iudicialiter definire. Et hoc probatur, qui ad eos pertinet iudiciali auctoritate inferiori & subordinata in fide definire, ad quos pertinet consimiliter Ecclesię regere. Sed ad Episc. cathol. pertinet secundum: igitur & primum. Maior patet: quia Ecclesię regimen maxime concernit fidem, & ideo cui iure diuino committitur Ecclesię regere, ei eodem iure committitur de fide cognoscere & iudicare. Sed minor probatur auctoritate Pauli actuum vicesimo. vbi dicit, Attendite vobis & vniuerso gregi in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episc. Ecclesię regere Dei. Vnde patet quod iure diuino & auctoritate Spiritus Sancti Episcopi positi sunt ad regimen Ecclesię Dei. Regimen autem importat iudicialem auctoritatem: ergo sequitur

Rrr 4 quod

quod ad eos pertinet auctoritate iudiciali inferiori & subordinata & supremę auctoritati sub eadē Ecclesiam regere, & per consequens de hęc cognoscere, & in ea definire. Vnde patet quod de tali regimine ad fidem pertinere loquatur Apostolus, &c.

Tertā conclusio est, quod ad Doctores Theologos pertinet determinare de doctrinali & scholastica circa ea quę sunt fidei, doctrinaliter definire, ad quos pertinet sacram scripturam docere, & ex ea hæreticas assertiones & in fide erroneas reprobare, ac veritates catholicas approbare. Sed ad Doctores Theologos pertinet secundum igitur & primum. Probationes minoris & maioris vide si vis in dicto tractatu. Ex prædictis conclusionibus apparet responsio ad principalem articulum, scilicet, quod ad Episcopum Parisiensem & ad Theologice facultatem pertinet assertiones hæreticas, aut in fide erroneas & contra eas asserentes Parisiis condemnare, quia per secundam conclusionem patet quod hoc

ad Episcopum pertinet definiendo iudicialiter. Et per tertiam conclusionem patet quod ad facultatem Theologicam pertinet definiendo doctrinaliter. Sed adhuc ad magis fundandum propositum tres alię conclusiones ex præmissis sunt subinferendę.

Quarta igitur conclusio est, quod ad dictos Episcopum & facultatem theologicę pertinet nõ solum coniunctim sed & diuisim modis prædictis assertiones hæreticas aut erroneas condemnare, licet tamen quandoque rationabiliter consueuerint in huiusmodi condemnatione coniunctim procedere. Probationes dimittuntur hic causa breuitatis.

Quinta conclusio additam facultatem Theologicę contra certas personas scilicet contra singulares magistros & baccalarios eidē facultati iuratos pertinet quandoque non solum doctrinaliter, sed etiam iudicialiter aliquo modo assertiones hæreticas, aut erroneas condemnare, & hæc conclusio probatur ex triplici radice. Prima probatio

batio fundatur ex concessa eis potestate, &c. Secunda probatio fundatur in obseruata consuetudine, &c. Tertia eiusdem conclusionis probatio fundatur in publica utilitate, &c.

Sexta conclusio est, quod ad superiorem iudicē pertinet processum per dictos Episcopum & facultatem Theologiæ factum, nec sine magna & notabili causa fauorabiliter impedire nec approbationi contra eos in causa fidei interiectæ, sine matura deliberatione & præuia informatione deferre. Et hæc probatur, &c. Ex dictis conclusionibus ad propositum applicatis patet luce clariùs iustificatio processus facti contra dictū fratrem Ioannem sicut patet in singulis articulis.

Primus igitur articulus est, quod cum dictus frater infra scriptos errores Parisijs in scholis publicè dogmatizauerit, & coram facultate Theologiæ euocatus per decanum eiusdem facultatis monitus charitatiuè ipsos corrigere recusauerit protestans eos vsque ad mortem velle defendere, dicta facultas errores huius

potuit & merito debuit doctrinaliter condemnare. Prima pars scilicet quod hoc potuit, patet, &c.

Secundus articulus est, quod dicta facultas Theologiæ coassumptis sibi magistris aliarum trium facultatum Vniuersitatis Parisiensis Doctores prius per eos examinatos & doctrinaliter condemnatos merito debuit Domino Episc. Parisien. tanquam iudici ordinario iudicialiter denunciare. Et hoc clarè patet ex secunda conclusione & eius probatione: sed adhuc, &c. Quamobrem prænominatæ facultatis Theologiæ magistri tribus aliis facultatibus sibi coassumptis & coadiunctis nunciauerunt Ecclesiæ. Ex quibus patet triplex ratio denunciationis prædictæ quam secreta & charitatiua monitio præcessit, licet tamen hoc non esset necesse sicut patet ex doctrina S. Thom. 2. 2. quæst. 33. art. 7. vbi docet quod peccata publica sunt publicè arguenda: iuxta illud Apost. ad Tim. 5. peccantem coram omnibus argue vt cæteri timorem habeant. Quod intelligitur

de peccatis publicis ut dicit Aug. in libr. de verbis Domini, &c.

Tertius articul⁹ est, quod dicta facultas in scholis suis Theologicis & dictus Episcopus in locis suæ diocesis præmissorum errorum dogmatizationem, publicationem aut defensionem finaliter inhibere potuerunt & debuerunt iudicialiter prohibere, &c.

Sed huic articulo opponuntur tria quæ ponit dict⁹ frater in supplicatione sua seu quærela Domino Papæ exposita: in qua ferè tot sunt mendacia quod sunt verba.

Primum est, quod aliquæ conclusionum suarum trahuntur ex doctrina S. Thomæ quam facultas Theologiæ alias expressè commendavit, & Dominus Steph. episc. Parisiëns. per suas literas approbavit. Secundum est, quod Dominus Urbanus Papa V. per eius bullam Vniuersitati studij Tholosani scripsit & voluit eiusdem sancti doctrinam benedictam & Catholicam sequi & teneri à Christianis & Studiosis & eam pro virib⁹ ampliare.

Tertium est quod solius Sedis Apostolicæ est declarare damnare & approbare. Vnde postea concludit, quod dictus Dominus Episcopus apponens falcem in messem summi Pontificis dictas conclusiones pronunciauit, & decreuit falsas hæreticas & erroneas. Et causam subdit ibidem: quia ista quæ tangunt fidem sunt de maioribus Ecclesiæ causis, & quæ ad solum summum Pontificem pro examinatione, & decisione deferri debent. Ex quibus sequi videtur quod nec Episcopus, nec facultas prædicta conclusiones prædictas potuerunt iudicialiter damnare, nec earum dogmatizationem aut publicationem aut defensionem finaliter cohibere. Ad illa autem faciliter respondetur. Vnde ad primum respondet vniuersitas in suis literis parentibus. Nos, inquit, milleies diximus, & ut videmus non sufficit qualiter sancti Thomæ doctrinam in dicta nostra condemnatione nequaquam reprobamus, sed hunc eiusque fautores doctrinam eius ad discipulorum

fidei-

fideique absonum sensum adaptantes aut ultra quam fieri debet contra eiusdem Doctoris documentum dilatantes condemnamus, audacter asserimus. Et hæc clarè patebunt ex dicendis in secundo, & tertio capitulis: ubi manifestè probabitur quod prædictæ erroneæ conclusiones non trahuntur ex doctrina S. Tho. sed magis contrariantur eidem.

Ad secundum respondetur quod ex prædicta Bulla Domini Urbani, vel ex præallegata litera Domini Stephani Episcopi aut alia quacunque litera authentica non potest sufficienter concludi, quod sancti Thomæ doctrina sit in omnibus approbata, sicut clarè ostendetur in tertio capitulo huius tractatus. Et ad hoc adducunt aliquam rationem. Quia doctrina non potest sic esse in omnibus approbata, quæ minus continet in fide erronea. Sed ut dicunt prædicta sancti Thomæ doctrina non solum in materia de absoluta necessitate creaturæ, de qua præsentis controuersie inferius in

tribus ultimis conclusionibus tertij capituli specialiter tractabitur, sed etiam in pluribus aliis multa continet in fide erronea: quod declarant. Nam in prima parte summæ, quæst. 47. artic. dicitur quod non est possibile aliam terram esse quam istam: quia omnis terra naturaliter ferretur ad hoc medium ubicunque esset: & notum est quod non loquitur de potentia naturæ. Item in articulo ultimo dicit, quod impossibile est duos Angelos esse vnus speciei: & quod impossibile est esse plures abedines separatas à substantiis: quæ videntur esse contra articulum de omnipotentia Dei, & contra veritates creditas: circa sacramentum altaris. Item infra, quæst. 78. artic. 3. & 6. in quæst. disputatis tenet articulum de vnitæ formæ substantialis in homine: qui est decimus quartus articulus quintæ partis. Evangelio æterno damnatus per Alexandrum. Item ex hac opinione Tho. de vnitæ formæ sicut dicit in glos. O quam in Dialogo suo, conclusiones sequuntur

quintus

quantur que in Anglia fuerunt scandalosæ, scilicet quod corpus Christi non fuit idē numero viuū & mortuū: & hoc concedit S. Thom. in quæstionibus disputatis q. 63. quod nō fuit simpliciter. Vnde sequitur ultra quod caro mortua nunquam fuit viua: & quod corpora sanctorum mortuorum nunquam fuerunt corpora sanctorum viuentium: & ideo reliquæ corporum sanctorum nunquam fuerunt partes corporū viuentium: nec corpus Christi quod fuit vulneratum in cruce iacuit in sepulchro, quæ omnia sunt absurda. Ex quibus & aliis pluribus erroribus contra quos quidā Doctores speciales composuerunt tractatus concludunt isti: quod huiusmodi doctrina non potest esse in omnibus approbata: nec hoc obstat eius sanctitati vel canonizationi: quia nō obstante, glorioso martyrio Cypriani, ipse errauit in fide: sicut patet dist. 6. & infra dicitur cap. 3. Vnde sanctitas vitæ non infert sanctitatem doctrinæ: sicut patet de Papiæ martyre qui fuit patronus sectæ

heretico. Vnde ex omnibus inferunt quod prædicta approbatio Urbani V. non est huius doctrinæ approbatio vniuersalis, sed tanquam doctrinæ utilis & in multis probabilis: sicut doctrina Papiæ magistraliter dicta sola habet auctoritatem magistralem sicut Dominus Innocentius IV. de suo apparatu testatus est. Sed de hac materia copiosius infra dicitur in tribus primis conclusionibus tertij capituli, & ideo breuius pertransimus. Ad tertium obiectum respondetur primo quod nec facultas, &c.

CIRCA secundum principium in quo declarandum est quod assertiones dicti fratris, per schulam Theologiæ facultatis dicti Domino Episcopo traditæ fuerunt rationabiliter condemnatæ. Præmittendum est vnum præambulum generale quod in aliquibus earum assertionum, & earum condemnatione est necessarium prænotandum, videlicet quod licet aliqua propositio vel assertio possit habere aliquem sensum verum, tamen rationabiliter condemnari tanquam

reuo-

reuocanda propter alium scriptum est. Ego Deus cre-
 sensum falsum in ea vel in
 eius probatione intellectu.
 Et hæc suppositio probatur
 tam rationibus quam au-
 ditoritat b. sanctorum Do-
 ctorum, & specialiter ex di-
 ctis S. Thomæ de Aquino
 vt pars aduersa, &c. Quarto
 probatur suppositio præ-
 missa, & singulariter decla-
 randa est per exemplum
 sumptum ex doctrina Ec-
 clesiæ. Nam per Ecclesiam
 nonnunquam assertio am-
 bigua habens aliquem sen-
 sum Catholicum est dama-
 nata, imò quandoq; asser-
 tiones cōtradictorię secun-
 dum vocem per eam sunt
 damnatæ, & ideo altera
 earum vel vtraq; aliquem
 habet sensum Catholicum.
 Et ecce exemplum manife-
 stum. Nam Isidorus in libro
 Etymologiarum cap. 5. lib.
 8 & habetur 24. quæst. 3. ca.
 quædam autem apertè in-
 sinuant quod vtraq; istarū
 Deus creat mala. Deus non
 creat mala, est hæresis con-
 demnata, vnde & assertores
 vtriusq; reputat hæreticos
 dictos Coliciani à quodam
 Coliciano nominati: qui
 dicunt Deum non facere
 mala: contra illud quod

ans mala Floriani à Floria-
 no qui è contrario dicunt
 Deum creasse mala, contra
 illud quod scriptum est. Fe-
 cit Deus omnia bona. Ex
 quibus colligitur quod v-
 traque istarum est hæresis
 condemnata: & tamen ista
 assertio Deus creat mala
 habet aliquem sensum Ca-
 tholicum scil. istum, Deus
 creat mala pœnæ. Et simili-
 ter ista: Deus non creat ma-
 la habet sensum Catholicū,
 scil. istum, Deus non creat
 mala culpæ, &c. Hac igitur
 suppositione præambula
 sic firmiter stabilita sigilla-
 tim declarandum est, quod
 assertiones dicti fratris fue-
 runt rationabiliter conde-
 mnatæ.

Prima igitur propositio
 sua fuit, Maior est vnio hy-
 postatica in Christo quam
 vnio trium personarum in
 essentia increata.

Secunda, Possibile est
 esse aliquam creaturam
 puram in puris naturalib.
 quę ita posset sibi & homini
 mereri sicut anima Christi
 concurrente gratia habi-
 tuali: non est tamen aliqua
 possibilis, quæ tam conue-
 nienter congruenter, &

suffi-

sufficiens hominem posset redimere & saluare sicut Christus. Et ista condemnaretur reuocanda tanquam falsa, & malè sonans & erronea ad intellectum probationis suæ, videlicet de gratia animæ Christi quo ad primam eius partem.

Tertia aliqua pura creatura rationalis potest in puris naturalibus beatificè Dei essentiam intueri: & hæc dicit patere de creatura prædicta. Et ista condemnatur reuocanda, aliàs Parisius damnata tanquam erronea in fide.

Quarta, aliqua pura creatura est possibilis perfectio animæ Christi in merendo, puta gratia animæ Christi. Et hæc damnatur reuocanda tanquam falsa, & erronea, absurda in Theologia, & Philosophia, & Theologicæ doctrinæ irritiua. Addit huic propositioni istam verificationem, & si non quo ad quantitatem meriti, tamen quo ad modum merendi hæc omnia eidem prodesse non possunt.

Quinta, videtur mihi quod talis creatura si ponere-

ture esset: simpliciter genus. Et hæc condemnatur reuocanda sicut immediate præcedens.

Sexta ponere aliquod creatum vel aliqua creata esse simpliciter & absolute necesse est non esse contra fidem. Et hæc condemnatur reuocanda tanquam falsa & malè sonans in fide secundum communem modum Theologorum.

Septima necesse est non repugnat esse causatum. Et hæc condemnatur reuocanda tanquam falsa & erronea in fide.

Octaua magis est consonum fidei ponere aliquid circa primum esse absolute & simpliciter necesse quam ponere ipsum sine aliqua additione esse necesse esse. Et hæc condemnatur reuocanda tanquam falsa, & erronea propter fallam implicationem, & erroneam comparisonem quam includit quod aliquam rem creatam esse necesse esse, scilicet sine aliqua additione est consonum sacre Scripturæ, & per consequens aliquod creatum est increatum: quod contradictionem includit.

Nona

Nona, asserere aliquid fore verum quod est contra sacram Scripturam, est expressiue contra fidem & hæc condemnatur reuocanda tanquam falsa, & iniuriosa sanctis, & Doctoribus si eam intelligat vniuersaliter prout in probatione eius videtur prætere.

Decima non omnem hominem præter Christum contraxisse ab Adam peccatum originale est expresse contra fidem. Et hæc damnatur reuocanda tanquam falsa scandalosa, & piarum aurium offensua, & præsumptuose asserta à non obstante probabilitate questionis: vtrum beata Virgo fuerit in peccato originali concepta, &c.

Vndecima, beatam Mariam virginem & Dei genitricem non cōtraxisse peccatū originale est expresse contra fidem. Et hæc condemnatur reuocanda tanquam falsa scandalosa præsumptuose asserta, & piarum aurium offensua.

Duodecima tantum est contra sacram Scripturam vnum hominem esse exceptum à peccato originali præter Christum, sicut si

decem homines ponerentur exempti. Et hæc condemnatur sicut præcedens, reuocanda tanquam falsa scandalosa, præsumptuose asserta, & piarum aurium offensua.

Tertia decima, magis est expresse contra scripturam sacram beatam Virginem non esse conceptam in peccato originali, quam asserere ipsam simul fuisse beatam & viatricem ab instanti suæ conceptionis vel sanctificationis. Et postquam probauit corrolarium: dixit quod pari modo videretur dici quod magis est expressum ipsam vnitam fuisse hypostatice, & hoc idem in Consistorio & in scripto suo coram iudicibus recitauit. Hæc autem propositio condemnatur sicut præcedens, reuocanda tanquam falsa, scandalosa, præsumptuose asserta, & piarum aurium offensua, & meritò potuisset rigorius condemnari: quia nulla præcedentium est ita temeraria.

Quarta decima & vltima. In expositione sacre Scripturæ siue declarando per Ecclesiam siue per doctores

¶

siue excipiendo per quæcunque: de sacra Scriptura, & non aliunde trahenda est determinatio declaratio siue exceptio sicut in grammatica, cōtra regulas ponit in eodem exceptio repetitur. Et hæc condemnatur reuocanda tanquam falsa & erronea, si intelligat quod exceptio vel expositio si trahenda expressè & explicitè ex Scriptura sacra & non aliunde prout videtur prætere aliter non esset ad propositum suum. Harum propositionū improbationis diffusæ, & pulcherrimæ ponuntur in dicto tractatu.

CIRCA tertium principale in quo declarandum est quod doctrina S. Thomæ non sit, est approbata quod propter eam oporteat antedictam condemnationem aut dicti Episcopi processum aliquantulum impedire prætermittenda est hic diuisio. Quod aliquam doctrinam esse per Ecclesiam approbatam potest tripliciter intelligi. Vno modo quod talis doctrina sit per Ecclesiam tanquam utilis, & in fide probabilis acceptata, & tanquam tales in

scholasticos diulgata. Secundo modo quod talis doctrina sit sic approbata, quod oporteat credere, quod ipsa sit in omni sui parte vera.

Tertio modo sic, ut ipsa sic sit approbata ut oporteat credere, quod ipsa in nulla sui parte sit in fide erronea, vel hæretica. Nam multa sunt falsa quæ non pertinent ad fidem quæ tamen nõ inducunt errorem condemnabilem, & in talibus non cadit hæresis quia hæresis importat corruptionem fidei Christianæ. In talibus autem falsitas aut error ad corruptionem fidei Christianæ non pertinet ut dicit S. Thomas 2. 2. qu. de hæresi art. 2. Et ideo patet quod approbatio alicuius doctrinæ, 2. modo maior est approbatione alicuius 3. modo. primus autem modus approbationis multum differt à duobus aliis: quia multæ sunt doctrinæ illo primo modo approbatæ quæ continent non solum falsa, imò etiam quedam in fide erronea: ut inferius patebit. Vnde primus modus approbationis communis est multis doctrinis seu

seu libris vel tractatibus Sanctorum & Doctorum, sed secundus & tertius valde paucis scriptis conueniunt scilicet soli doctrinae Scripturae sacrae, & vniuersalis Ecclesiae vt quidam dicunt, sicut apparebit ex dicendis, & ideo vterque ipsorum maior est primo. Quilibet autem praedictorum modorum, potest subdiuidi, quia talis approbatio alicuius doctrinae potest esse expressa vel tacita. Expressa quidam per Scripturam authenticam sicut per auctoritatem scripturae diuinae vel constitutionem Ecclesiae, vel Bullam Apostolicam aut aliam literam authenticam alicuius personae vel Collegij in hoc potestatem habentis. Et sic expresse approbata est doctrina Scripturae sacrae Noui & Veteris Testamenti, generalium Conciliorum, Epistolarum Decretalium & quorundam Opusculorum sanctorum Patrum, sicut patet ex Decreto Gelasij Papae, 15. distinct. cap. Sancta Romana. Tacita vero potest esse alicuius doctrinae approbatio per tolerantiam seu per-

missionem Ecclesiae: & sic multae sunt doctrinae approbatae, non solum sanctorum Patrum, sed etiam quorundam Doctorum, & Magistrorum qui scripserunt summas electuras diuersas & in quibusdam inter se aduersas tam in theologia quam in iure Canonico, sicut patet de multis Doctoribus Vniuersitatis Parisiensis & aliorum studiorum. Et haec tacita eorum approbatio habetur implicite ex praallegato Decreto Gelasij Papae vbi dicitur. Opuscula atque tractatus omnium Patrum orthodoxorum, qui in nullo a sancto Romano Ecclesiae consortio deuiauerunt, nec ab eis fidei praedicatione seiuncti sunt legenda decernimus. Vnde quia hic generaliter omnium illorum Magistrorum vel Doctorum qui huiusmodi sunt approbata tacita, scilicet, & implicita, licet non explicita, sed de opusculis eorum diligenter obseruandum est, quod ibidem sequitur. Quod causa haec ad Catholicorum manus aduenerint beati Pauli Apostoli sententia

præcedat. Omnia probate, quod bonum est tenete. Iuxta primam diuisionem declarandæ sunt tres principales conclusiones circa approbationem doctrinæ S. Thomæ, deinde aliæ tres speciales circa doctrinam eius de absoluta necessitate creature. Prima igitur conclusio est. Doctrina sancti Thomæ in Opusculis suis Theologicis contenta primo modo est per Ecclesiam approbata, & tanquam utilis & probabilis diuulgata: & hæc probatur, quia, &c.

Secunda conclusio est. Prædicta S. Thomæ doctrina non est secundo modo per Ecclesiam approbata sic, scilicet quod oporteat credere, quod ipsa in omni sui parte sit vera: & hæc probatur, quia, &c.

Tertia conclusio, Præfata sancti Thomæ doctrina non est. 3. modo prædicto per Ecclesiam approbata, sic quod oporteat credere quod ipsa in nulla sui parte sit in hęc erronea vel hæretica, & hæc conclusio probatur, quia &c.

Secundo principaliter probatur, 3. conclusio, quia

de illo non oportet credere doctrina quod ipsa in nulla sui parte sit in hęc erronea vel hæretica, in qua quidem continentur multæ contrarietates, & repugnantie etiam in materia ad fidem pertinente, sed multæ huiusmodi repugnanties, & contrarietates continentur in doctrina sancti Thomæ, igitur, &c. Maior est nota, sed minor probatur, & de multis exemplis breuitatis causa pauca ponentur. Primum exemplum est, quia primo sententiarum, distinct. 11. artic. 4. tenet sanctus Thom. quod pater & filius possunt dici duo spiratores sicut spirantes. In prima vero parte summæ suæ quæst. 36. artic. vltim. dicit quod sunt vnus spirator & non duo, & tamen hæc materia multum ad fidem pertinet, cum in Concilio Lugdunensi sub Gregorio Decimo celebrato fuerit definitum, quod Spiritus sanctus à Patre & Filio non duabus spirationibus, sed vnica spiratione procedit, sicut patet in cap. Fideliter extra de summa Trinitate & fide, Cath. lib. 6.

Secun-

Secundum exemplum est, quia in 2. sent. dist. 1. dicitur quod creatio instrumenta- liter communicare potuit creaturæ sustinens in hoc opinionem Magistri libr. 4. dist. 5. in qua tamen ab alijs Doctoribus communiter non tenetur. In prima verò parte summæ q. 45. artic. 5. dicit quod non & idem dicit in 2. contra gentiles ca. 21. & in q. de veritate.

Tertium exemplum potest poni quia in 2. sententiarum & similiter in 4. tenet quod omnis homo præter Christum concipitur in peccato originali & in primo tenet quod beata Virgo fuit concepta in peccato originali sicut supradictum est, & tamen pars aduersa contra quam agimus asserit, 2. expressè esse imò, expressissimè contra fidem, & ideo habet concedere quod doctrina sancti Thomæ in hac parte est in fide erronea.

Quartum exemplum, quia in 3. sent. dist. 9. q. 2. art. 2. dicit quod prima opinio sibi posita à magistro non est hæretica licet sit falsa, scilicet, filius Dei assumpsit hominem, ab humana car-

ne & anima rationali constitutum & ille homo cœpit esse Deus, & Deus cœpit esse homo ille. In tertia verò parte summæ, quæst. 2. art. 9. in fine dicit quod est hæretica, & damnata in Concilio.

Quintum exemplum est, quia in 4. sentent. dist. 38. art. 4. in solutione tertij argumenti dicit quod Papa potest dispensare voto continentiz & in 2. 2. q. 88. ar. 11. dicit quod nō, allegans decretalem. Cum ad monasterium: extra de sta. mo. ubi in fine illius decretalis dicitur q̄ abdicatio proprietatis sicut custodia castitatis adeo est annexa regulæ monachali, vt contra eam nec summus Pontifex possit indulgere. Sed nec secūda opinio videtur esse erronea in fide cum sit contra obseruantiam Ecclesiæ, quæ in tali voto quandoq̄ dispensauit, sicut ostendit Dominus Durandus in 4.

Sextum exemplum generale quod sumitur ex quodam tract. S. Tho. de concordia quorundam Doctorum suorū inter se discordantium, qui incipit, pertransibunt plurimi & mul-

triplex erit scientia, vbi niones vel hzeticas scri-
 multi diuersa & aduersa: pferint quas reuocasse non
 qua in doctrina sua conti- leguntur vt infra dicitur:
 nentur corrigit & exponit. quia tamen eas pertinaci-
 Et quia verum simile est quod ter non defenderunt non
 tunc non omnia huiusmo- sunt heretici iudicandi, &c.
 di sibi occurrunt: ideo in & propter hoc solum quod
 fine Prologi sui supplicat hzresim tenuerit verbo vel
 librorum suorum lectori- scripto non esset post mor-
 bus ita dicens: Si quis ali- tem de hzresi accusandus,
 quid inuenerit non con- nisi probari posset, quod
 cordanter, si non sit mani- talem hzresim pertinaci-
 festa causa dicendi ex qua ter tenuisset. Ex hoc patet
 secundum Hilarium acci- ex dictis sancti Thomae 2. 2.
 pienda est intelligentia Do- quzst. de hzresi artic. 2. in
 ctorum: discretiorem & solutione ad tertium argu-
 magis exercitatum confu- mentum vbi allegat Augu-
 lar. Si vero non fuerit in- stinus 24. q. 3. dicentem: Si
 uentum quomodo vtrunq; qui sententiam suam quam-
 stare possit, alterum eligit uis falsam atque peruersam
 quod magis consonum ve- nulla pertinaci animosita-
 ritati iudicauerit: alterum te defendunt: quærunt au-
 vero nos ipsi reuocaremus tem tacita solitudine veri-
 si talis discordia nobis oc- tatem corrigi parati cum
 curreret, ex quo dicto cor- inuenerint, nequaquam
 rolariè sequitur, quod si in sunt inter hereticos com-
 doctrina S. Thomae aliqua parandi. Vnde concludit
 assertio reperiretur, que es- quod si aliqui Doctores
 set hzetica aut in fide er- dissensisse videntur in vel
 ronea non propter hoc se- contra ea quorum nihil in-
 queretur, quod asseres fuis- terest ad fidem, vel etiam in
 set hereticus, quia scilicet eam quibusdam ad fidem perti-
 pertinaciter non asseruisset- nentibus, que nondum erant
 cum ad reuocationem hu- per Ecclesiam determinata,
 mili er se offerat. Si enim non est vitium hzresis: post-
 B. Cyprianus, & B. Hiero- quam autem essent deter-
 nymus licet erroneas opi- minata auctoritate ecclesie
 vniuer-

vniuersalis, si quis tali de-
 terminationi pertinaciter
 resisteret vel repugnaret
 hæreticus esse sentiretur. Et
 hæc dicit S. Thom. propter
 dissensionem, quæ fuit inter
 Hieronymum & Augusti-
 num, circa cessationem le-
 galium. Ex quibus omni-
 bus satis patet, quod idem
 sanctissimus Thomas qui
 Augustinum in regula, &
 in doctrina sequitur sicut
 magistrum discipulus di-
 cere potuit, & debuit cum
 eodem Augustino errare
 potero sed hæreticus non
 ero: quia non oportet cre-
 dere quod doctrina sua in
 nulla sui parte fuerit hære-
 tica vel in fide erronea,
 licet ipse non fuit hæreti-
 cus. Tertiò probatur ea-
 dem conclusio quod si o-
 porteat dicere quod huius
 doctrina in nulla sui parte
 sit in fide erronea vel hære-
 tica, hoc maximè esset quia
 ipsa est per Ecclesiam ap-
 probata, sed aliqua est do-
 ctrina multò magis appro-
 bata, quam doctrina sancti
 Tho. quæ tamen in aliqua
 sui parte est hæretica vel
 erronea in fide: igitur hoc
 etiam sine vlla temeritate
 dici poterit de doctrina S.

Thom. non obstante eius
 approbatione, consequen-
 tia est clara & maior nota:
 quia illi fundamento inni-
 titur pars aduersa. Sed mi-
 nor probatur per multa
 exempla.

Et ut à maioribus ad mi-
 nora procedatur. Primum
 exemplum ponitur de do-
 ctrina beati Petri Apostoli
 quam nulli dubium est esse
 magis approbatam quam
 doctrinam beati Pauli pro
 omnibus ad fidem perti-
 nentibus, quæ verbo aut
 facto docuit, constat quod
 huius doctrina in aliqua
 sui parte fuit in fide erro-
 nea scilicet, in illa parte in
 qua Paulus Apostolus eum
 repræhendit, de qua re-
 præhensione dicitur ad Ga-
 latas 2. cap. Cum autem
 venisset Cæphas Antio-
 chiam in faciem ei restiti
 quia repræhensibilis erat:
 Et causam repræhensionis
 ipsius, & aliorum per eius
 doctrinam errantium sub-
 dit, quia certè non rectè
 ambulabat ad veritatem
 Euangelij. Et sic patet
 quod errabat contra veri-
 tatem Euangelij, quia eius
 doctrina erat in hoc in fide
 erronea. Vnde etiam patet

quod in errore fidei minor reprehendere potest quamlibet maiorem, cum Paulus sic reprehenderit Petrum principem Apostolorum, & ideo non debet mirum nec temerarium iudicari si minores Doctores reprehenderint sanctum Thomam: ubi ostenderent eum errasse in materia fidei.

Secundum exemplum est de doctrina sancti Cypriani, qui inter Doctores approbatos primus nominatur in Decreto Gelasii Papae, 15. dist. cap. sancta Romana, & tamen eius doctrina in aliquibus fuit erronea. Vnde de baptismo paucorum eundem reprehendit Augustinus de consensu dist. 4. c. quomodo, & merito erat reprehendus licet esset sanctus martyr, & insignis sicut ponitur 3. dist. c. porro. Reprehensibilis autem erat: quia scilicet, baptisma haereticorum lauacrum diaboli appellabat. Vnde Augustinus lib. 2. contra quendam Donatistam de Scripturis Cypriani dicit sic, quod in eis diuinarum Scripturarum auctoritati congruit,

cum laude eius accipio, quod autem huic non congruit cum pace eius respuo. Et infra: Viri huius laudem assequi non valeo eius multis literis mea scripta non comparo: eius ingenium diligo, eius laude delector, eius charitatem miror, eius martyrium veneror. Hoc quod aliter sapuit non accipio, quia Ecclesia non accipit pro qua sanguinem fudit.

Tertium exemplum est de doctrina beati Hieronymi qui in praedicto Decreto Gelasii inter approbatos doctores numeratur cuius eloquium ut Augustinus de eo ait contra Iulianum, ab oriente in occidentem instar solis refulget ac etiam intantum defert Ecclesia, ut sacrae scripturae testimonium praeteritis interpretibus ex eius translatione suscipiat, & tamen constat quod eius doctrina in aliqua sui parte conceditur fuisse erronea etiam in his quae ad fidem & doctrinam Apostolicam pertinere noscuntur. Nam sicut habetur in Decretis 36. distinctione circa doctrinam B. Pauli Apostoli dicentis: oportet Episcopum

pum esse vnius vxoris vi-
rum. & non plurium, Hie-
ronym. & Augustinus con-
trarias sententias protule-
runt. Hinc est quod glossa
in prædicta distin. c. 1. dicit
quod male sentit hic Hier.
August. eū corrigit in pro-
ximo. Isti etiam sancti sicut
patet in eorum epist. vt re-
citatur glossa ad Galat. 2. cap.
de reprehensione: quia Pau-
lus dicit Petrum Aposto-
lum esse reprehensibilem
contrarium sentiebant, vt
supra tactum est, & ideo al-
ter eorum circa veritatem
Euangelii erroneam opi-
nionem tenebat. De Augu-
stino etiam, & aliis pluri-
bus approbatis Doctoribus
simile potest ostendi.

Quartum exemplum de
doctrina seu compilatione
magistri sententiarum que
in studiis generalibus, &
quandoq; ex mādato Apo-
stolico publice tanquam
approbata, & auctentica
legitur, & tamen in ea ali-
qua continentur in fide er-
ronea, sicut est illa opinio
quam tenet in 3. distin. 32.
quod Christus in triduo
sux mortis fuit homo, &
quædam aliæ in quibus
communiter reprobatur.

Hoc tamen non obstante
videtur, quod ei⁹ doctrina
sit magis auctentica quam
doctrina Sancti Thomæ.

Quintum exemplum est
de doctrina seu compila-
tione Decreti Gratiani, quæ
à Doctoribus decretorum
tanquam approbata, & au-
tēntica legitur, & à qua &
non lectura decretalium Do-
ctores decretorum, & non
Doctores decretalium no-
minantur, & tamen illa do-
ctrina in aliqua sui parte est
erronea in fide, sicut pa-
tet. 33. q. 4. cap. sed obii-
citur, vbi narrat Gratianus
quod tempore regis Achab
fuerunt missi duo quin-
quagenarii ad Heliam qui
dixerunt ei, Homo Dei Rex
Israel vocat te: quod est he-
resis explicita: quia contra-
ria veritas explicitè appro-
bata: quia hoc accidit tem-
pore Ochozix mortuo re-
ge Achab, sicut expresse in
sacra scriptura reperitur. 4.
Reg. cap. 1. Vnde si Gra-
tianus pertinaciter adhæ-
sisset, fuisset manifestus he-
reticus: sed non fuit hære-
ticus, quia non pertinaci-
ter, sed in aduertentem il-
lud dixit. Vnde super illo
passa dicit glo: quod ipse

confundit historiam: non enim Achab misit illos quinquagenarios, sed Rex Ochozias, nec etiam illud concingit tempore Achab, sed sub Ochozia. In pluribus etiam aliis locis reprobat Gratianum sicut parte 2. quæstione 3. ad mensuram, & 12. quæstione 1. capite 1. & aliis quam pluribus locis. Et dicunt aliqui propter hoc quod multis licet negare glossas Decretorum, & decretalium, cum glossa aperte negat textum. Et consimiliter dicunt alii qui de glossis ordinariis Bibliæ, quæ tamen videntur esse maioris auctoritatis quam doctrina sancti Thomæ cum allegantur auctoritatiuè.

Sextum exemplum potest poni de quibusdam Doctoribus qui non sunt sancti canonizati, sicut venerabilis Anselmus Cantuariensis Episcopus, Hugo de sancto Victore, & quidam aliorum dicta vel scripta in aliquibus reperiuntur erronea, & tamen eorum doctrina non minus videtur esse authentica quam doctrina sancti Thomæ, cum ipsi communiter in actibus

Scholasticis scientificis alii legantur auctoritatiuè: nec solent negari: sed eorum dicta reuerenter glossari: & exponi, quod tamen Scholastici nondum consueverunt facere de dictis sancti Thomæ, & ideo præsumptuosum videtur eius doctrinam super ipsos, & alios doctores sic extollere, quod non liceat credere aut asserere ipsum in fide errasse, sicut & alij errarunt.

Nec obstat eius canonizatio quam aliqui pro magno colore prætendunt ex quibus videtur quod dicere sanctum Thomam in aliqua parte doctrinæ suæ errasse in fide, nec obuiat, seu derogat canonizationi suæ nec approbationi doctrinæ suæ Theologicæ; sicut hoc idem dicere de aliis sanctis, & præcipuis Doctoribus non derogat canonizationi nec approbationi eorum. Nam Ecclesia sicut canonizando aliquem sanctum non per hoc approbat omnia eius facta, ita approbando eius doctrinam non per hoc approbat omnia dicta vel scripta, se solum illa quæ per auctorem ipsum non sunt retractata nec per alium

alium sunt correcta aut merito tanquam veritati contraria corrigenda. Iuxta superius allegatam Apostoli sententiam. Omnia probate quod bonum est tenete. Sic igitur per Ecclesiam approbatur aliqua doctrina non tamen quoad omnia, sed quoad illa quæ sunt veritati consona sicut patet de doctrina Origenis de qua dicit Gelasius Pap. 15. distinct. cap. sancta Romana. quod Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatissimus Hieronymus non repudiat legenda suscipimus: reliqua autem cum auctore suo dicimus esse renuenda. Ex omnibus igitur prædictis clare patet tertia conclusio principalis, &c.

Quarta conclusio doctrinæ sancti Thomæ lib. 2. summæ contra gentiles ca. 19. de rerum creatarum necessitate ad soluta est de virtute sermonis falsa & multum impropria. Et hæc conclusio patet quia illud capitulū intitulatur, qualiter in rebus creatis esse potest necessitas absoluta: & est principalis conclusio capituli, quod sunt quæ-

dam in rebus creatis, quæ simpliciter & absolute necesse est esse & aliqua quæ sunt contingencia esse. Sed quod ista locutio sit de virtute sermonis falsa & multum impropria, & hoc probatur, &c.

Quinta conclusio. Prædicta Sancti Thomæ doctrina secundum quosdam est in fide erronea, seu in aliqua sui parte, de huiusmodi errore suspecta. Et in hac conclusione non assertive, sed solum recitative loquimur. Dicunt enim aliqui quod ista doctrina multos errores continet.

Primus est quia ponit aliquid à Deo esse necesse quod videtur contra sacram scripturam, & intentionem sanctorum: quia necesse esse est proprium nomen Dei: & videtur esse intentio sacre scripturæ. Exod. 3. cap. vbi Moysi interroganti Dominum si dixerint mihi quod nomen est eius: quid dicam eis: Dixit Dominus ad Moysen, Ego sum qui sum, sic dices filiis Israel, qui est, misit me ad vos. Super quo verbo dicit glossa, &c.

Secundus error, ut isti dicunt est in principali fundamento prædictæ positionis quod est istud. Sunt inquit, quædam in reb⁹ creatis, quæ simpliciter & absolute necesse est esse. Illas enim res simpliciter, & absolute necesse est esse, in quibus non est potestas ad non esse. Quædam autem res sic sunt à Deo in esse productæ, ut in eis naturaliter sit potentia ad non esse. Quod quidem contingit ex hoc quod materia in eis est in potentia ad aliam formam. Istæ igitur res in quibus, vel non est materia: vel si est non est potentialis ad aliam formam non habent potentiam ad non esse: eas igitur simpliciter & absolute necesse est esse. Hoc autem iterum circa medium capituli magis explicat dicens, quod quia materia secundum quod est in eius potentia est ex ordine materiæ, necessario res aliquæ corruptibiles existunt: sicut animal quod ex contrariis compositum est: quia eius materia contrariorum est susceptiva: forma autem secundum id quod est actus est, & per eam

res existunt actu. Unde ea ipsa provenit necessitas ad esse in quibusdam, quod contingit quia res illæ sunt formæ non in materia: & sic non est in eis potentia ad non esse, sicut est de substantiis separatis: vel quæ formæ rerum sua perfectione adæquat totam potentiam materiæ, ut sic non remaneat potentia ad illam formam nec per consequens ad non esse, sicut est in corporibus cælestibus. Hoc est igitur principale fundamentum positionis Sancti Thomæ quod videtur multipliciter erroneum: primo quia &c.

Tertius principalis error prædictæ positionis esse videtur, quia dicit per hoc quod dicitur Deum produxisse res per voluntatem non per necessitatem: non tollitur quin voluerit aliquas res esse quæ de necessitate sint, & aliquas quæ sint contingenter: ad hoc quod sit in rebus diuersitas ordinata. Nihil igitur prohibet res quasdam diuina voluntate productas necessarias esse. Et consequenter hæc declarando subdit esse necesse simpliciter

eriter non repugnat ad rationem esse creati. Nihil enim habet aliquid necesse esse: quod tamen suæ necessitatis causam habet, sicut conclusiones demonstrationū. Nihil igitur prohibet quasdam res sic esse productas à Deo, vt tamen eas esse sit necesse simpliciter. Et iterum postea ibidē aliam rationem concludit, sic igitur aliqua creatura de necessitate habet esse.

Ex quibus clare patet quod non solum concepit quasdam res diuina voluntate productas necessarias esse, vel eas necesse esse, sed etiam concludit quod quædā de necessitate sunt, & quod eas esse est necesse simpliciter, & de necessitate habent esse, modo hoc repugnat libertati diuinæ voluntatis, quod arguitur sic: quia ista consequentia est bona, Deus vult creaturam esse, ergo creatura est, & è contra: & per consequens si antecedens libere, & voluntarie verificatur de aliqua creatura, consequens consequenter verificatur de eadem: quia si Deus libere, & contingenter vult quamlibet creatu-

ram esse, sequitur quod quælibet creatura est contingenter, & nulla est de necessitate. vnde etiam ex opposito sumitur oppositum: quia, &c.

Quartus error huius doctrinæ esse dicitur in quadam ratione, quæ ibidem sequitur quæ dicit: quod quāto aliquid magis distat ab eo quod per se ipsum est ens, scilicet, à Deo, tanto magis propinquum est ad non esse. Quanto igitur aliquid est propinquius Deo, tanto magis recedit à non esse: quæ autem iam sunt propinqua sunt ad non esse per hoc quod habent potentiam ad non esse. Illa igitur quæ sunt Deo propinquissima, & per hoc à non esse remotissima, talia esse oportet ad hoc quod sit ordo rerum completus, vt in eis non sit potentia ad non esse: talia autem sunt necessaria absolute: sic igitur aliqua creatura de necessitate habet esse. Hæc autem ratio deficit in multis. Primo in hoc quod supponit quædam Deo propinquissima sicut angeli tanto magis recedunt à non esse: hoc enim proprie

prie loquendo non est verum: quia proprie nihil distat vel recedit à non esse, &c.

Quintus error prædictæ positionis est in ipsius declaratione in qua dicit. Sciendum est itaque quod si rerum creaturarum vniuersitas consideretur prout sunt à primo principio inueniuntur dependere ex voluntate non ex necessitate principii nisi necessitate suppositionis: vt dictum est. Si vero comparerentur ad principia prima inueniuntur necessitatem habere absolutam. Nihil enim prohibet aliqua principia non ex necessitate produci, quibus tamen positus de necessitate sequitur talis effectus sicut mors animalis huiusmodi necessitatem absolutam propter hoc quod ex contrariis iam est compositum, quamuis ipsum ex contrariis componi non fuisset necessarium absolute. Similiter autem quod tales rerum naturæ à Deo producerentur voluntarium fuit: quod autem eis sic statutis aliquid proueniat, vel existat absolutam ne-

cessitatem habet. Ex quo patet quod hæc positio est locutio impropria, & petit principium: quia hoc assumit quod debet probare, nam per exemplum positum patet quod vocat necessitatem absolutam illam, quæ non est ex conditione, vel suppositione sicut mors huius animalis: non ex suppositione vel conditione, scilicet, quod animal non sit ex contrariis compositum non habet necessitatem, & ideo non habet necessitatem nisi conditionalem, &c.

Sextus error doctrinæ prædictæ assignari potest in quodam dicto quod sequitur ibidem vbi ait, Manifestum est quod omnia, quæ contrarium habent, vel ex contrariis sunt corruptibilia sunt, quæ autem huiusmodi non sunt, sempiterna sunt nisi pars corrumpatur, sicut forme, quæ non subsistunt, sed esse earum est per hoc quod in sunt materiæ. Ex hoc enim sequitur quod gratia in anima vel in angelo, cum non habeat contrarium, nec ex contrariis existat, nec sit forma, quæ in sit materiæ,

tertia, est sempiterna, & Unde eiusdem rationis est,
 idem videretur sequi de quod Deus non posset fa-
 luce, vel lumine si esset sine cere opposita simul inesse
 materia, sicut accidentia eidem secundum idem. Ex
 sacramento Altaris sunt si- quo patet quod ponit,
 ne subiecto. Hoc etiam fa- quod Deus non magis po-
 uet articulo Parisiis con- test facere duo contraria
 demnato, allegato superius simul inesse eidem secun-
 in quo dicitur, quod omne dum idem, quam duo con-
 quod non habet materiam tradictoria. Hoc autem est
 est æternum, & breuiter erroneum: quia de facto
 hæc & alia multa erronea, corporis Christi secundum
 falsa & improprie dicta vi- se totum in Sacramento
 dentur multis in prædicta Altaris in diuersis altari-
 doctrina contineri quæ ta- bus sunt motus contrarij.
 men ex radio pertransi- sursum, scilicet, & deor-
 mus. Dicunt etiam quod sum, & pari ratione posset
 in terminis Philosophiæ, & facere Deus idem corpus
 naturalibus principiis in secundum se totum esse al-
 eodem lib. capite vigesimo bum & nigrum. Dicunt et-
 quinto, errauit manifeste, iam quod in pluribus locis
 vbi declarando qualiter doctrinæ suæ ipse errauit
 Deus omnipotens dicatur per hoc quod principia
 quædam non posse, inter Philosophiæ, seu poti⁹ quæ-
 alia quædam non posse in- dam Philosophorum ver-
 ter alia dixit quod Deus ba ad conclusiones Theo-
 non potest facere vnum & logiæ nimis applicauit: non
 idem esse, & non esse, quod enim loqui taliter debent
 est contradictoria simul: & Theologi qualiter loquun-
 postea subdit quod con- tur Philosophi, sicut docet
 tradictio in contrariis, & Augustinus 10. libr. de Ci-
 priuatiue oppositis inclu- uit. Dei, cap. 23. dicens,
 ditur: sequitur enim quod Liberis verbis loquuntur
 si est albū & nigrum, quod Philosophi: nec in rebus ad
 sit album & non album: & intelligendum difficilimis
 si est vidēs & cæcum, quod offensionem religiosarum
 sit videns & non videns. aurum pertimescunt. No-

1020 ERRORES PARISIIS CONDEMNATI.

bis autem ad certam regulam loqui fas est: ne verborum licentia etiam de rebus quæ his significantur, impiam gignat opinionem, &c.

Conclusio.

Huic ergo tractatui, utinam aduerso errori, finem statuimus. Illi laus, honor, atque gratiarum actio, qui nobis causam suam tractantibus non defuit, quod docente assertam hic veritatem sentimus, quod instruente probamus, quod precipiente defendimus: & per quem postremo fraternam charitate permoti

ad omnes deuenire, & nobiscum sentire vehementer affectamus. Quia si veritati huic, iudicio nostro clarissime, nec sic creditur aut alio fauore, ut ipsi conantur aliove siue quam eius postulet dignitas, criminemur: testamur te Christe, testamur & illam cui testimonium perhibes esse totam pulchram, & in ea maculam non esse: omnes ad extremum tui atque ipsius amatores in testimonium euocamus: nostrum nunc debitum sufficienter, & (ut putamus) superabundanter expleuimus.

ERRORVM FINIS.

Coll.
Pad.

Saco 1665
1665